

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för psykologi
Psykologprogrammet

En intervjustudie om sju mäns upplevelser av abort

Christina Pearson & Amanda Tufvesson Januzi
Psykologexamensuppsats. 2018

Handledare: Per Johnsson
Examinator: Erwin Apitzsch

Abstract

The aim of the study was to investigate the male experience of abortion and gain a deepened understanding for what feelings, thoughts and actions have occurred. Seven semistructured interviews were conducted and analyzed within an inductive thematic framework. Eight themes emerged: *The woman's decision, responsibility, feelings that arised, experiences of support, the communication with the partner, the effect on the relationship, hope and expectations and impact today*. The results were in line with previous studies and indicated that the vast majority of men experienced mixed emotions and varied feelings of powerlessness. Some men found it traumatic. All men supported the woman's decision on abortion, regardless of their own opinion. The main conclusions are that abortion can be a demanding experience and that men tend to take on a supporting role. The role is often perceived as unclear and some men handle their experiences and feelings in solitude. Lack of communication between the couple, and lack of information in what ways men can engage in the abortion, can enhance negative feelings. This study illustrated a need to acknowledge men's participation in abortion and that it can be beneficial to support the men as well as the women.

Key words: male, abortion, locus of control,
sense of coherence, self-efficacy, reproductive health

Sammanfattning

Studiens syfte var att undersöka mäns upplevelser av abort innan, under och efter genomförandet. Studien ämnade få en fördjupad förståelse av mäns känslor, tankar och ageranden kopplat till abort. Sju semistrukturerade intervjuer utfördes och analyserades utifrån en induktiv tematisk ansats. Åtta huvudteman framkom: *Kvinnans beslut, ansvar, känslor som uppstått, upplevelsen av stöd, kommunikationen med partnern, hur relationen påverkats, livsdrömmar och förhoppningar samt påverkan idag*. Resultaten var i linje med tidigare forskning och visade att män upplever abort som en emotionellt påfrestande händelse där motstridiga känslor förekom. En del upplevde aborten som traumatisk. Samtliga män stöttade kvinnans beslut om abort, oavsett vad de själva ville. Studiens centrala slutsatser var att män tenderar att inta en stödjande roll under abortprocessen och att de sällan blir bekräftade i den egna upplevelsen. Rollen som stödjande upplevs ofta som otydlig och några män hanterar egna känslor och behov i ensamhet. Aborten kan upplevas svår att prata om med vänner såväl som med partnern. Bristande kommunikation och bristfällig information om hur män kan vara delaktiga i processen kan försvåra upplevelsen. Studien belyser vikten av att erkänna mäns delaktighet i en abort och att det kan vara fördelaktigt att stödja män såväl som kvinnor.

Nyckelord: män, abort, locus of control, kasam, sense of coherence, självförmåga, reproduktiv hälsa

Tack!

Ett stort tack till Er som deltog i studien. Utan er hade den här uppsatsen inte varit möjlig. Även stort tack till ni som visat intresse att delta. Tack alla vänner och bekanta som 'gillade' och delade vårt informationsblad på Facebook. Tack Martin och Liridon. Tack mamma Monika för korrekturläsning. Vidare vill vi rikta ett stort tack till Per Johnsson som handlett den här uppsatsen. TACK!

Innehållsförteckning

Abstract	2
Sammanfattning	3
Introduktion.....	7
Inledning.....	7
Abort i världen	8
Abort i Sverige	8
Teori.....	9
Locus of Control och Self-Efficacy	9
Sense of Coherence	10
Tidigare forskning.....	10
Psykologiska reaktioner hos kvinnor	10
Psykologiska reaktioner hos män.....	11
Ambivalenta känslor	12
Delaktighet i beslut.....	13
Delaktighet i abort.....	13
Ansvar	14
Att prata om aborten.....	15
Syfte	16
Metod.....	16
Metodval.....	16
Vetenskapsteoretisk positionering.....	16
Intervjuer	17
Analys.....	17
Deltagare	18
Material	18
Procedur	18
Etik	20
Resultat	21
Kvinnans beslut.....	22
Ansvar	24
Känslor som uppstått.....	25
Upplevelsen av stöd	28
Kommunikationen med partnern.....	30
Hur relationen påverkats	32
Livsdrömmar och förhoppningar	33
Påverkan idag.....	35
Diskussion.....	36
Resultatdiskussion.....	36

Emotionell påverkan.....	37
Maktlöshet utifrån Locus of Control	37
Stödjande rolltagning utifrån KaSam	38
Slutsats	40
Metoddiskussion.....	41
Metodval.....	41
Studiens tillförlitlighet.....	42
Etisk reflektion	44
Framtida forskning	45
Referenser	46
Bilaga 1	51
Bilaga 2	52
Bilaga 3	53

Introduktion

Inledning

Abort är ett ständigt aktuellt och återkommande ämne världen över som kan ge upphov till starka såväl som motstridiga känslor. Det är ett ämne som närvarar både i den offentliga debatten och i det privata rummet och kan väcka etiska och moraliska frågor.

Bakom varje graviditet där samlag föreligger har finns en man som är involverad. Ett flertal studier vittnar dock om hur män utgör en förbisedd grupp när det kommer till forskning som undersöker abort (Coyle, 2006). Abort framställs framförallt som en kvinnofråga. Huruvida män är involverade samt deras upplevelser och åsikter kring ämnet nås oftast genom att tillfråga den kvinnliga partnern. I vardagligt tal hörsammas allt oftare män som uttrycker "vi är gravida" samtidigt som benämningar med viss distans som "the impregnator" eller "the man whose partner is pregnant, gives birth or has an abortion" benämns i studier (Kero & Lalos, 2004. s. 135). Vilken roll män har i en planerad såväl som i en oplanerad graviditet tycks inte alltid vara självklar, samtidigt som det ställs allt högre krav på män i frågor som berör jämställdhet, föräldraledighet och användning av preventivmedel.

Det är först på senare år som forskning intresserar sig för mäns psykiska mående och upplevelser kopplat till områden som i huvudsak betraktats vara kvinnofrågor men där män likväl är involverade. Elia Psouni beskriver i en artikel hur män idag tar en mer aktiv del i föräldraskapet och att en överlappning över ansvarsområdena mellan kvinnor och män ökar (Andersson, 2018). Emellertid skildras en upplevd belastning hos män när deras roll inom dessa områdena inte är tydlig och klar (Andersson, 2018). Ett sådant område kan tänkas vara abort. Forskarna Coyle och Rue (2015) kom till slutsatsen att i en tid som denna, där män tar mer ansvar och åtar sig fler sysslor i hemmet, kan det ligga både i mannens och kvinnans intresse att inkludera männen i abortprocessen.

Våren 2018 ser vi hur rättigheter till abort riskerar att fråntas kvinnor i Polen (Mårtensson, 2018) samtidigt som en folkomröstning i Irland ska besluta om att göra abort fram till 12:e veckan lagligt (Frid, 2018). Våren 2018 ser vi också hur Saga Norén Länskrim Malmö i den omåttligt populära tv-serien "Bron" informerar sin upprörda partner både att hon blivit gravid, men också att hon gjort abort ("Bron", u.å.). På Billboardlistan i USA har två av samtidens största musiker Ed Sheeran och Eminem gjort en låt som berör mäns upplevelser av abort (Trust, 2017). Mäns närvaro i abort påkallar mer uppmärksamhet nu än tidigare, men hur män upplever abort är fortfarande outforskat.

Abort i världen

Abort är en fråga med stark politisk, religiös och kulturell laddning. Aborter har utförts i alla tider, oavsett vad lagpraxis i ett land tillåter. Enligt World Health Organisation [WHO] uppskattas att omkring 50 miljoner aborter utförs årligen, där ungefär hälften är osäkra/illegala ingrepp. Lagar, vårdtillgång samt ekonomi är avgörande för om den som vill göra abort har möjlighet till en säker sådan. Osäkra aborter är en bidragande orsak till sjuklighet såväl som dödlighet och omkring 67 000 kvinnor i världen uppskattas dö per år till följd av sin abort. Majoriteten av osäkra aborter (97%) sker i låginkomstländer i Afrika, Asien och Latinamerika (WHO, 2018).

Abort i Sverige

I Sverige har kvinnan den lagliga rätten att besluta om abort (1177 Vårdguiden, 2015). Sverige har haft fri abort sedan 1975, vilket innebär att kvinnor har rätt att göra abort utan att ange orsak fram till vecka 18. Abort i ett senare skede kräver dock att en särskild prövning görs av Socialstyrelsen. En sådan prövning brukar oftast beröra havandeskap där fosterskador upptäckts, där kvinnan är mycket ung, har ett missbruk eller lider av psykisk sjukdom (1177 Vårdguiden, 2015). Lagen har starkt politiskt stöd och ända sedan 1977 har samtliga riksdagspartier ställt sig bakom lagen (RFSU, 2018). Anledningarna till fri abort är flera. En anledning består i en önskan om att alla barn som föds ska vara välkomna. Att den lagliga rätten tillfaller kvinnan bedöms utifrån att kvinnans hälsa, fysiska såväl som psykiska, tas hänsyn till. Att tvinga en kvinna att genomgå en graviditet mot hennes vilja anses av många skäl vara oetiskt och därmed har hon rätt att bestämma över sin kropp (RFSU, 2018).

Den senaste rapporteringen från Socialstyrelsen (2017) visar att mellan 35 000 och 38 000 aborter utförs i Sverige per år, vilket motsvarar nästan 21 aborter per 1 000 kvinnor i åldern 15-44 år. Ungefär 94% av alla aborter sker före vecka 12 och 53% före vecka sju. De vanligaste åldersgrupperna för abort är 20-24 år och 25-29 år, vilket innebär ca 30 aborter per 1 000 kvinnor. Aborter i den yngre åldersgruppen har minskat i antal, medan antal aborter i den äldre har ökat. Gällande tonårsaborter (15-19 år) fortsätter antalet att minska. Idag görs ungefär 13,4 tonårsaborter per 1000 kvinnor.

I Sverige utförs två olika metoder vid abort (1177 Vårdguiden, 2015). Vilken metod som väljs beror på när i graviditeten den görs men även baserat på kvinnans önskemål i samråd med sjukvården. Metoderna delas in i *medicinsk*- samt *kirurgisk abort* där den förstnämnda metoden är vanligast och kan användas oavsett om det rör sig om en tidig abort (innan vecka nio) eller sen abort (efter vecka 12-13). Kirurgisk abort kan göras fram till vecka 12 eller 13, men sker oftast inte under den allra tidigaste graviditetsperioden. Den medicinska

aborten innebär att kvinnan tar två olika läkemedel i tablettform med två dagars mellanrum. Den första tabletten syftar till att förbereda kroppen och den andra medför att livmodern får sammandragningar och stöter ut fostret. Medicinsk abort är mer skonsam mot kroppen och kan antingen ske på en mottagning eller i hemmiljö tillsammans med en annan vuxen. Kirurgisk abort brukar kallas för 'skrapning'. Ingreppet sker alltid på en mottagning och är en mindre operation där kvinnan blir nedsövd eller lokalbedövad. Den kirurgiska aborten tar ungefär 20 minuter och ingreppet innebär att ett instrument som är kopplat till en sug förs in i livmodern. Graviditeten avbryts genom att foster och moderkaka försiktigt sugts ut ur livmodern. Vid sen abort används alltid den medicinska metoden. Denna procedur är vanligen mer långdragen än under tidig abort där kvinnan stannar kvar på mottagningen en längre tid. En sådan abort kan ta uppemot ett dygn, där läkaren kan behöva avsluta med en kirurgisk abort för att få bort hela moderkakan. I kontakt med sjukvården är det praxis att kvinnan ska erbjudas ett rådgivande samtal av kurator eller psykolog inför aborten. Kvinnan ska även få möjlighet till samtal efter aborten och detsamma gäller för mannen. Upplevelserna av en abort skiljer sig åt mellan olika kvinnor. En del blöder rikligt i samband med aborten, medan andra blöder betydligt mindre. Även upplevelsen av smärta kan variera i stor utsträckning (1177 Vårdguiden, 2015).

Teori

Locus of Control och Self-Efficacy

Locus of control är en välstuderad variabel inom psykologin och syftar till en persons upplevda grad av påverkan på sitt öde genom sina handlingar (Rotter, 1966). Människor med extern locus anser att yttre faktorer såsom exempelvis tur och öde påverkar utfallet och de med intern locus menar att en persons handlingar påverkar utfallet. Detta innebär att personer har olika uppfattningar om det går att styra över sina liv eller inte, vilket i sin tur innebär att en del människor förhåller sig mer aktivt till sin omgivning och andra mer passivt. Begreppet locus of control kan ses som ett hierarkiskt begrepp där "generell locus of control" hamnar högst (Wang, Bowling & Eschleman, 2010). Generell locus of control syftar till den uppfattning en person har om sitt beteendes påverkan på generella faktorer i livet, ex: "Mitt beteende påverkar/påverkar inte mitt liv" (Wang et al., 2010). De mer specifika nivåerna av locus of control syftar till ens tro eller icke-tro på att ens agerande påverkar mindre generella områden av ens liv, exempelvis: "Ju mer jag pluggar desto bättre betyg får jag"/"Det spelar ingen roll hur mycket jag pluggar, jag kan ändå inte påverka mitt betyg". Det teoretiska ramverket bekräftar skillnader mellan individers förväntade konsekvenser av sina handlingar. Wang, Bowling och Eschleman (2010) gick ett steg till och undersökte hur olika parametrar av locus of

control korrelerar med människors olika parametrar av välmående. Dessa författare fann en positiv korrelation mellan generell locus of control och tillfredsställelse i livet: De personer som ansåg att de kunde styra över sitt liv upplevde sig alltså mer nöjda med sina liv än de som ansåg att de inte kunde styra över sina liv.

En studie fann att kvinnor som genomgår en abort har högre intern locus of control än kvinnor som inte genomgått en abort (Dixon, Strano & Willingham, 1984). En annan studie som undersökt vilka prediktiva variabler som underlättar vid kvinnors hantering av abort fann att upplevelsen av personlig kontroll samt self-efficacy hade en positiv effekt (Cozzarelli, 1993). Bandura (1977) myntade begreppet "self-efficacy" som syftar till en individs tilltro till att bemästra beteenden i en specifik situation som leder till ett önskat utfall. I Sverige översätts termen till "upplevd självförmåga" (Psykologiguiden, 2018). Till skillnad från intern locus of control handlar alltså self-efficacy mer om en persons upplevda förmåga att *klara av* att utföra en specifik händelse som i sin tur leder till ett önskat utfall. Har du en hög self-efficacy har du därmed också en hög intern locus of control då du har en tro på att din förmåga överhuvudtaget påverkar utfallet.

Sense of Coherence

Känsla av sammanhang (KaSam), eller 'sense of coherence' som det benämns på engelska, är ett begrepp som härstammar från sociologen Aaron Antonovsky (1993). Begreppet har sin grund i en salutogen teorilära och används som en förklaring till människors varierande förmåga att hantera olika stressorer i livet. KaSam går att förstås med utgång i de tre beståndsdelarna: *begriplighet*, *hanterbarhet* och *meningsfullhet*. Begriplighet (comprehensibility) handlar om en känsla av att det som händer i individens inre och yttre liv upplevs som begripligt, strukturerat och förutsägbart. Hanterbarhet (manageability) berör individens upplevelse av att det finns tillräckliga resurser för att ta itu med utmaningar som kan uppstå. Slutligen beskrivs meningsfullhet (meaningfulness) utifrån en känsla av att de utmaningar som individen ställs inför är värda att engagera sig i och att de fyller en funktion för sig själv och för andra. Begreppet har gott vetenskapligt stöd inom såväl som mellan olika grupper och kulturer för att förstå vilka faktorer som predicerar en persons välmående.

Tidigare forskning

Psykologiska reaktioner hos kvinnor

Utifrån studier som undersökt psykologiska faktorer hos kvinnor som gjort abort pekar forskning på hur det tillhör ovanligheterna att en abort följs av svåra psykologiska reaktioner (Adler et al., 1992; Coleman, Reardon, Strahan & Cogle, 2005). Den sammanvägda förståelsen av dagens forskningsläge menar Adler et al. (1992) samt Coleman et al. (2005) är

att abort bäst kan förstås inom ramen för normal stress och coping än psykopatologi. Tidigare forskningsresultat skildrar hur en abort på kort sikt inte utsätter kvinnornas självförtroende eller välmående för någon risk (Biggs, Upadhyay, Steinberg & Foster, 2014). Emellertid finns även en annan konsensus mellan forskare, nämligen att 10-20% av de kvinnor som gjort abort uppskattas ha erfårit negativa psykologiska reaktioner till följd av ingreppet (Coleman et al., 2005; Major & Cozzarelli, 1992). Inga kausala samband har påvisats, men däremot en del korrelationer. Fynd visar hur kvinnor bland annat är mer benägna att lida psykiskt efter en abort när de upplever låg self-efficacy för coping (Major et al., 1990), när de har låg självkänsla (Cozzarelli, Karrasch, Sumer & Major, 1994), vid högre grad av external locus of control (Cozzarelli, 1993), vid bristande stöd från omgivningen (Major et al., 1990; Major & Cozzarelli, 1992) vid tidigare/pågående erfarenhet av psykisk ohälsa och trauma (Speckhard & Rue, 1992) samt när kvinnan haft svårt med beslutet (Osofsky & Osofsky, 1972) eller upplever sig bli tvingad till att utföra aborten (Friedman, Greenspan & Mittleman, 1974).

Psykologiska reaktioner hos män

Tidigare forskning har funnit att de flesta män inte upplever abort som en smärtfri upplevelse fritt från psykologiskt obehag (Gordon & Kilpatrick, 1977; Kero & Lalos, 2004; Poggenpoel & Myburgh, 2002; Shostak, 1979; Shostak 1983). I en studie som tillfrågade 1000 män i anslutning till genomförandet av en abort och 75 män i ett senare skede uppgav 68% av männen i förstnämnda grupp och 75% i den andra att de inte höll med om att abort generellt är en lätt upplevelse (Shostak & McLouth, 1984). Studier visar att upplevelsen är emotionellt påfrestande. Särskilda emotioner som framkommit beskrivs vara *sorg*, *ångest*, *tvivel*, *förlust* (Gordon & Kilpatrick, 1977; Kero & Lalos, 2000, 2004; Poggenpoel & Myburgh, 2002), *ilska* (Naziri, 2007) och *skuld* (Coyle & Rue, 2010; Gordon & Kilpatrick, 1977; Halldén & Christensson, 2010; Kero & Lalos, 2000, 2004). Även *lättnad* och *mognad* har beskrivits, vilka framförallt relaterats till en känsla av att ha fattat rätt beslut och där abort varit ett sätt att ta ansvar för situationen (Kero & Lalos, 2000; Kero & Lalos, 2004; Kero, Lalos & Wulff, 2010). Känslor av *maktlöshet* och *hjälplöshet*, både kopplat till beslutsfattandet (Coyle & Rue, 2010; Gordon & Kilpatrick, 1977; Naziri, 2007; Poggenpoel & Myburgh, 2002) men även till huruvida mannen fått möjlighet att stödja sin partner under processen, har framkommit (Halldén & Christensson, 2010). I samband med en upplevd känsla av skuld så uttryckte männen i en studie av Coyle och Rue (2015) att deras självbild förändrades och att deras självkänsla minskade. I en tidigare studie fann samma forskare att männen upplevde en komplex sorg kopplat till sitt självvärde, självkänsla och maskulinitet (Coyle & Rue, 2010). Bilden av sig själv som en stark och kapabel man förändrades hos en del av deltagarna efter

att de erfarade en abort (Coyle & Rue, 2010). Följaktligen beskriver Naziri (2007) hur abort kan lämna män med en känsla av att inte kunna självförverkligas som personer såväl som i önskat föräldraskap.

I en särskild studie av Coyle och Rue (2010) undersöktes män som upplevt sig ha blivit sårade av sin partners beslut att utföra en abort. Fynd indikerade att en signifikant andel män uppnådde kliniska nivåer av ångest, högre skattningar av ilska jämfört med normativa skattningar samt högre nivåer av sorg än män som upplevt missfall. Coyle, Coleman och Rue (2010) fann hur överväldigande känslor förekommit både hos män och kvinnor, där en del uppfyllt kriterier för posttraumatisk stressreaktion (PTSD). I en annan studie av Buchanan och Robbins (1990) som studerade tonårsgraviditeter gick det att se att män som erfarit en abort under tonåren gav högre utslag på psykologisk stress och oro som vuxna, än de som blivit fäder under tonåren. Dessa studier antyder att det finns en grupp män som erfarit negativa psykologiska responser.

Ambivalenta känslor

Studier som vittnar om ambivalenta känslor är vanligt förekommande. Positiva beskrivningar såväl som smärtsamma skildringar används av män för att framställa sina egna känslor i relation till abort (Kero & Lalos, 2000, 2004; Kero, Lalos, Högberg & Jacobsson, 1999). I en studie över tid fann Kero och Lalos (2004) att män som upplevt sig vara nöjda med beslutet också uttryckt motstridiga känslor inför aborten såväl som vid fyra och tolv månaders uppföljning. Enligt Kero och Lalos (2004) kan blandade känsloupplevelser förklaras utifrån hur det sociala perspektivet legitimerar att aborten utförs, medan etiska frågor som berör religiösa och etiska aspekter gör upplevelsen mer komplex. I studier gjorda i Sverige (Halldén & Christensson, 2010) såväl som i studier gjorda i andra länder (Coyle & Rue, 2015; Reich & Brindis, 2006) beskrivs hur det finns tankar om att fostret är någonting skapat av Gud. En annan aspekt som framträder är att en del män har upplevt graviditeten som en bestraffning för att de haft sex innan äktenskap (Reich & Brindis, 2006). Följaktligen fann Coyle och Rue (2015) att tron blev en viktig komponent för männen i den helande processen efter utförd abort. Utanför det religiösa ramverket fann Halldén och Christensson (2010) andra existentiella tankar. Fostret betraktades som en människa av en del män och därmed sågs aborten som en livsavslutande process. Samma män hävdade dock deras och kvinnans rätt till abort och såg processen som mer moraliskt acceptabel än att avsluta ett potentiellt människoliv.

Delaktighet i beslut

Även om män inte har den juridiska rätten att besluta om en graviditet ska avslutas eller inte, utesluter inte det att män kan, eller av sin partner önskas, vara involverade i beslutsprocessen. I en svensk studie framkom att mer än hälften av deltagarna på förhand diskuterat med sin partner om vad de skulle göra om en oplanerad graviditet inträffade, där majoriteten beslutat om abort på förhand (Kero et al., 1999). Det tycks dock råda olika uppfattningar kring huruvida män ska och i vilken utsträckning de bör vara involverade i att besluta om en abort. Costescu och Lamont (2013) fann i sin studie på både män och kvinnor att omkring hälften av kvinnorna beslutat att göra abort innan mannen informerades om graviditeten. I alla fall då kvinnan var osäker efterfrågades emellertid partnerns perspektiv innan ett slutgiltigt beslut togs. Fler kvinnor än män var nöjda med diskussionerna kring. Enligt en studie gjord av Reich och Brindis (2006) framkom att mäns involvering i beslutet utgjorde ett brett spektrum av alternativ där olika ageranden var högst personliga. En del ansåg att de var helt exkluderade från beslutsfattandet, medan andra ansåg att ansvaret var delat. Ett fåtal ansåg att de hade samma rätt som kvinnan att besluta om aborten. Dessa resultat går i linje med Costescu och Lamont (2013). Sharp, Richter & Rutherford (2015) fann vidare att det kan finnas förväntningar på att mannen ska vara inblandad i beslutet baserat på relationens längd samt att en del män vill ha möjlighet att tycka till eftersom en fullbordad graviditet innebär ekonomiska skyldigheter. Andra aspekter som beskrivs av Reich (2008) och Kero et al. (1999) berör mäns önskan om att besluta om en graviditet, baserat på huruvida de kan leva upp till rollen som försörjare och rollen som förälder. Liksom männen utvärderade sig själva, förekom liknande tankar kring huruvida partnern uppfyllde vissa ”moderliga” kvaliteter (Reich, 2008).

Ett flertal studier vittnar till att de flesta män önskar vara delaktiga, samtidigt uttrycks också att det slutgiltiga beslutet bör vara kvinnans eget, vilket föranlett en avvaktande såväl som stödjande hållning trots egna åsikter som kan gå emot vad kvinnan beslutar (Coyle 2010; Kero & Lalos, 2004; Reich & Brindis, 2006; Sharp et al., 2015). Flera studier har visat att oavsett vad kvinnan i slutändan beslutat har män beskrivit känslor av makt- och hjälplöshet när aborten sker mot vederbörandes vilja, men även när beslut om framtid stundtals hamnat utanför den egna kontrollen (Coyle & Rue, 2010; Gordon & Kilpatrick, 1997; Halldén & Christensson, 2010; Poppenpoel & Myburgh, 2002).

Delaktighet i abort

I en nyligen publicerad sammanställning av 13 studier fann Altshuler, Nguyen, Riley, Tinsley och Tuncalp (2016) en positiv relation mellan mäns involvering och kvinnans välmå-

ende då omständigheterna inte innebar tvång eller hot från mannens part. På vilket sätt män är delaktiga kan variera och gestaltas utifrån Althuler et al. (2016) indelning i fyra kategorier; Närvaro på sjukhus, delaktighet i abortrådgivning inför abort, närvaro i rummet då aborten sker samt delaktighet i postabort vård. Fynd från Kero et al. (2010), som ingår i sammanställningen, visar att en medicinsk abort i hemmiljö kan öka möjligheten för paret att dela upplevelsen vilket förmodas ha positiva effekter på båda parter. För männen var det mer naturligt att vara intim och omhändertagande när aborten skedde i hemmet än i en sjukhusmiljö och för kvinnorna i studien var det positivt att ha en engagerad partner närvarande. Att dela upplevelsen av abort ansågs också vara viktigt för den fortsatta relationen, precis som att dela andra stressfulla händelser i livet. Studier skildrar hur unga män känt sig oförberedda inför hanterandet av en abort och att de funderat på hur och i vilken omfattning som de förväntas vara involverade i processen (Halldén & Christensson, 2010). Även Holmberg och Wahlberg (2000) fann i sin studie att männen bekymrade sig för på vilket sätt de skulle vara delaktiga och hur de skulle stödja sin partner emotionellt. I en annan studie framkom att det finns en rädsla hos unga män att bli uppfattade som någon som överger mor och barn (Sharp et al., 2015).

Ansvar

Enligt Reich och Brindis (2006) finns det ett genomgående mönster i studier gällande att män önskar agera ansvarsfullt i relation till abort och beslutsfattandet. Vad som menas med ansvarsfullt agerande definieras dock sällan i studier och brukar ofta vara brett formulerat, menar Reich (2008). Ansvar tycks beröra att männen stöttar kvinnans beslut, att de bistår ekonomiskt samt stöttar kvinnorna emotionellt (Halldén & Christensson, 2010; Reich & Brindis, 2006). Det berör också att behöva ta ansvar för 'misstag' såväl som över en potentiell fullbordad graviditet (Reich & Brindis, 2006). Halldén och Christensson (2010) resonerade utifrån sina resultat på unga män, att ett stödjande beteende kunde vara ett sätt att ta ansvar för situationen och därmed minska eventuella känslor av skuld. Ett annat perspektiv kopplat till ansvar lyfts av Kero och Lalos (2004) samt Reich (2008) där ansvar förstås utifrån en maskulin norm. Ansvar kopplat till preventiva åtgärder beskrivs vara mer ovanligt, men forskare menar att män utgör en lika viktig målgrupp som kvinnor i att förhindra oplanerade graviditeter (Kero et al., 1999; Sharp et al., 2015). I en studie på unga män som erfarit abort framkommer att de antagit att kvinnan inte ville bli gravid och utgått från att hon skyddade sig och tog ansvar för det (Sharp et al., 2015). Andra resultat på en äldre målgrupp visar att ett år efter en genomförd abort använde en tredjedel av deltagarna fortfarande inte preventivmedel (Kero & Lalos, 2004). Dessa resultat visar sammantaget att män både kan uppleva

ansvar och skuld kopplat till en oplanerad graviditet, men att de i hög utsträckning också tillskriver kvinnan ansvar för användning av preventivmedel.

Att prata om aborten

Samtidigt som ett flertal studier vittnar om att abort kan ha emotionell inverkan på männen, framkommer även hur män tenderar att hålla sina tankar och känslor för sig själva då partnern bedöms ha ett större behov av emotionellt såväl som praktiskt stöd. Att undanhålla de egna känslorna blir därmed ett sätt att visa omtanke för vederbörande partner (Coyle & Rue, 2010; Gordon & Kilpatrick, 1977; Reich & Brindis, 2006; Shostak & McLouth, 1984).

Makenzius (2012) redovisar i sin avhandling om abort att endast 12 % av de 590 deltagande männen uttryckte sig ha någon att samtala med kring svåra saker i livet. Reich och Brindis (2008) fann i en annan studie att majoriteten av deltagarna aldrig nämnt aborten för utomstående. Coyle och Rue (2010) menar, utifrån sina resultat på män som upplevt sig ha tagit skada av sin partners beslut till abort, att de inte sökt stöd på grund av en rädsla att framstå som svaga. Det beskrivs som en svårighet att både dela svåra känslor med sin partner och samtidigt förhålla sig stödjande. Att upprätthålla en stark fasad och tillgodose kvinnans behov framkommer som desto viktigare (Coyle & Rue, 2010). I den första studien om mäns upplevelser av att berätta för utomstående om sin partners genomförda abort, var merparten av beskrivningarna positiva (Coyle & Rue, 2015). Män uppgav känslor av lättnad, stöd, acceptans, empati, förlåtelse, erkännande av barnet, en möjlighet att hjälpa andra samt ökad förståelse. Negativa skildringar berörde emellertid bristande empati, fördömande gensvar och att det kunde vara smärtsamt att möta verkligheten (Coyle & Rue, 2015). Flera studier indikerar att relationen påverkas av abort. Coyle, Coleman och Rue (2010) fann att aborten haft en negativ inverkan på relationen och Naziri (2007) upptäckte att oavsett om paret varit ense om beslutet upplevdes relationen vara under press. I en studie av Poggenpoel och Myburgh (2002) beskrivs även att relationen ibland tagit slut som ett resultat av abortens inverkan och att männen då lämnats med många obesvarade frågor kring uppbrottet. Enligt Naziri (2007) och Coyle och Rue (2015) skulle rådgivare och institutioner som träffar par i samband med abort kunna bli bättre på att hjälpa båda parter med kommunikation kring aborten och göra beslutet acceptabelt för båda parter. Följaktligen fann Coyle et al. (2010) att otillräcklig rådgivning och oenigheter kring beslutet fungerar som prediktorer för relationssvårigheter och psykologisk stress hos både män och kvinnor.

Syfte

Syftet med studien var att undersöka mäns upplevelser av abort för att därigenom få en fördjupad förståelse av mäns känslor, tankar och ageranden kopplade till abort.

Metod

Metodval

En kvalitativ ansats valdes utifrån studiens syfte: Att få en fördjupad förståelse för deltagarnas erfarenheter och upplevelser av känslor, tankar och ageranden i samband med en abort. Metoden ämnade till att nå en djupare inblick i människors subjektiva upplevelser och livsvärldar så som de tolkas och tillskrevs mening (Kvale & Brinkmann, 2014; Polkinghorne, 2005; Ponterotto, 2005). Studien hade inga avsikter att påvisa samband mellan orsak och verkan där resultaten kunde generaliseras till större populationer. Istället var studien idiografisk i sin mening och fokuserade på ett fåtal personers berättelser som gav en mångsidig bild av hur mäns upplevelser av abort kan se ut (Morrow, 2005; Pontoretto, 2005).

Vetenskapsteoretisk positionering. Denna studie positionerade sig i det konstruktionistiska paradigmet, med smärre inslag av postpositivismen. Studien hade främst sina epistemologiska rötter i konstruktionismen som anser att det finns flera realiteter och att dessa påverkas av bl.a. intervju-situationen (Ponterotto, 2005). Emellertid fanns det i studiens utförande inslag av postpositivismen då författarna önskade nå en universell verklighet med så lite egen påverkan som möjligt, med den närvarande idén att det inte gick att undvika. I linje med det konstruktionistiska paradigmet utgick studiens ontologiska resonemang från att varje individs subjektiva upplevelse förstås utifrån dennes sociala kontext. Detta speglade sig också i analysfasen där upplevelserna placerades i ett större sammanhang.

Både konstruktionismen och postpositivismen uppmanar studieförfattare att se till sin egen roll och påverkan i studieprocessen (Ponterotto, 2005). De förespråkar ett uppmärksammande av de egna värderingarna istället för en eliminering av dessa. Båda paradigmen ser interaktionen mellan intervjuarna och deltagarna som ett samspel där parterna påverkar varandra. För postpositivismen fyller detta syftet att komma närmare den sanna upplevelsen, (även om det ses som en omöjlighet att helt nå denna). För konstruktionismen fyller detta syftet att verkligheten bildas och förstås genom denna interaktion då realiteten ses som en social konstruktion. Studien positionerade sig mitt emellan dessa paradigmen men drar sig mer åt det sistnämnda. Abort berör politiska, moraliska, religiösa, existentiella, relationella såväl som personliga aspekter och således behöver kontextuella faktorer belysas. Det går inte att förstå abort utan att sätta personen i ett sammanhang.

Intervjuer. I enlighet med studiens syfte insamlades data genom semistrukturerade intervjuer. Denna intervjuform innebär att intervjuledaren kan växla mellan öppna och slutna frågor för att möjliggöra deltagarnas fria och personliga berättande, men där utrymme för följdfrågor för att förtydliga och fördjupa utsagor också finns (Dalen, 2015). Polkinghorne (2005) beskriver att semistrukturerade intervjuer är hjälpsamma för att ta sig förbi det direkt observerbara och nå upplevelser på djupet. Även Willig (2013) beskriver hur fördelarna med sådana intervjuer är att deltagaren uppmuntras att själv dela med sig av sina upplevelser, samtidigt som forskaren kan behålla en viss struktur och säkerställa att relevanta ämnen, i linje med studiens syfte, avhandlas.

För att en intervju i en kvalitativ studie ska lyckas med att uppfylla sitt mål om en fördjupad förståelse bör det finnas en god relation mellan intervjuare och deltagare. Den som intervjuar bör uppvisa ett öppet, välkomnande klimat där deltagarens upplevelse står i fokus. Då tillgängligheten till ens inre liv kan variera bör intervjupersonen också assistera deltagarna i att nå sin upplevelse på djupet. Den insamlade datan är inte en direkt spegling av en upplevelse och det är viktigt att studieförfattarna är medvetna om sådana reflektioner. En individs upplevelse är aldrig identisk med det narrativ som uttrycks i tal och justeras i interaktionen med en intervjuare. Kontextuella faktorer såsom intervjusituationen, deltagarens reflektionsförmåga och tidigare erfarenheter påverkar de uttalade orden och det går inte att bortse från sådana faktorer när man försöker förstå en individs upplevelse (Polkinghorne, 2005).

Analys. I analysarbetet gjorde författarna ett aktivt val att lyssna igenom intervjuerna istället för att transkribera. Detta motiverades utifrån Kvale och Brinkmanns (2014) samt Polkinghornes (2005) problematisering av vad som kan hända med materialet när en levande interaktion mellan två personer reduceras till ljud och sedan till enbart semantik. Redan i det första skedet försvinner kontextuell information såsom mimik och kroppsspråk. Kvale och Brinkmann (2014) uttrycker "Att transkribera är att transformera" (s. 218) och menar att all databearbetning kräver en ökad medvetenhet från forskarens sida. Att extrahera ljud till ord föranleder att materialet distanseras ytterligare en nivå. Hur en deltagare uttrycker sig genom intonation, pauser och ironi är sådan information som kan gå förlorad när information görs om till semantik. Således beslöt författarna att hålla sig så nära originalmaterialet som möjligt genom att avlyssna intervjuer och samtidigt skriva ned deltagarnas utsagor. En tematisk analys av den insamlade datan inspirerades och genomfördes i sex steg utifrån Braun och Clarkes (2006) rekommendationer. Enligt Braun och Clarke (2006) är tematisk analys en fördelaktig kvalitativ metod då den är flexibel i sin teoretiska positionering samtidigt som den lämpar sig för nybörjare och kan hjälpa forskaren att framställa stora mängder data på ett koncist men

detaljerat vis. Tematisk analys är användbar i kvalitativa studier för att identifiera, organisera och beskriva meningsbärande mönster i data (Willig, 2013). Teman kan antingen vara sprungna ur redan befintliga teorier och inhämtas deduktivt, alternativt arbetas fram induktivt genom att forskaren upptäcker teman inom datan som samlats in som i förlängningen kan generera teorier (Langemar, 2008). Då forskning gällande mäns upplevelser av abort är tämligen sparsam utgick föreliggande studie från en induktiv ansats där författarna ämnade att öppna upp för ännu oupptäckta teman och frågor. Följaktligen var föreliggande studie även explorativ i sin utformning, vilket innebär att den kan ses som en förstudie som är vägledande för framtida forskning (Langemar, 2008).

Deltagare

Studien skildrade sju mäns erfarenheter av totalt 10 aborter. Bakom de 10 aborterna fanns nio kvinnor. Tre av männen, som representerade hälften av antalet aborter, hade velat slutföra graviditeten, tvärt emot respektive kvinnas önskan. Fem deltagare hade erfärit en abort och två deltagare hade erfärit två respektive tre aborter. Vid tidpunkterna för samtliga aborter var både männen och kvinnorna över 18 år och orsakerna till aborten var grundade i en en oplanerad graviditet. Sex av sju män var i en uttalad relation med kvinnan vid abortutförandet och den sjunde deltagaren hade nyligen varit i en sådan relation med kvinnan. Urvalet utgjorde ett åldersspann på 26-55 år. Fyra män var mellan 26-40 och tre män var mellan 41-55 år gamla. Tid sedan aborten varierade från en månad till omkring 30 år. Deltagarna skiljde sig åt i utbildningsgrad och sysselsättning liksom geografisk hemvist (landsbygd/stad och från Skåne till Södermanland). Ingen av de deltagande männen hade barn innan abortutförandet. Två av de sju deltagande männen har fått barn senare.

Material

Datansamlingen skedde via intervjuer vilka spelades in med hjälp av en mobiltelefon eller en diktafon. Dessa överfördes till och spelades upp via datorer.

Procedur

Då syftet med studien var att få en ökad förståelse för mäns upplevelser av abort ämnade studien få in ett brett spektrum av män som genomgått en abort. Detta motiverade i sin tur studiens utformning av endast ett fåtal urvalskriterier: Paret skulle ha varit i ett förhållande under tiden för aborten, vilket underbyggdes av författarnas förhoppning om att männen då skulle ha varit delaktiga i processen. Båda parter skulle ha varit över 18 år vid abortutförandet. Detta för att exkludera omyndiga deltagare. Aborten skulle ha genomförts innan vecka 18 vilket motiverades utifrån att efter denna vecka behöver Socialstyrelsen godkänna aborten (1177 Vårdguiden, 2015) och aborten kan därmed ha upplevts som en mer komplex

upplevelse. För att medverka i studien krävdes att samtliga urvalskriterier var uppfyllda. En deltagare uppfyllde inte ett kriterium då det framkom att han inte var i en relation vid tillfället för aborten. Författarna beslöt att inkludera honom ändå, då paret kort innan abortutförandet hade varit i en längre relation.

En rekryteringsblankett utformades med information om studien och om inklusionskriterierna (Bilaga I). Rekryteringsprocessen av deltagare inleddes med hjälp av privata publiceringar av denna blankett på studieförfattarnas Facebook-sidor. Inläggen delades och spreds vidare av 52 privatpersoner på deras egna Facebook-sidor. Samma blankett publicerades även på den slutna Facebook-gruppen *Killmiddag* och *Feministiskt forum för män*. Vid ett senare skede skrevs rekryteringsblanketten ut och sattes upp på olika ställen på Lunds universitet. Intresserade deltagare kontaktade studieförfattarna via Facebook eller mejl. Totalt 17 personer visade intresse av att delta i studien. Av metodologiska såväl som logistiska skäl kunde inte alla ingå i studien.

Vid den initiala kontakten med männen via Facebook eller mejl presenterades inklusionskriterierna återigen tillsammans med repeterande information om studien. För att utvärdera möjligheten till en fysisk intervju undersöktes avståndet till deltagarna och om en sådan intervju ansågs genomförbar så kontaktades deltagarna per telefon. Sju intervjuer planerades in genom dessa samtal. De övriga 10 deltagarna informerades att en fysisk intervju var önskvärd och ifall detta skulle komma att ändras framöver, samt om deras godkännande gavs, så kunde de komma att kontaktas i framtiden.

Sex intervjuer utfördes i Lunds universitets lokaler under mars-april 2018. En intervju utfördes i ett avskilt rum på ett bibliotek i Stockholm. Intervjuerna hade ett tidsspänn på 37-120 minuter. Intervjuerna utgick från en intervjuguide med tänkbara teman och tillhörande frågor som författarna själva var intresserade av utifrån en första litteratursökning. Syftet med studien var att undersöka mäns upplevelser av abort och därmed poängterade intervjuerna också deltagarnas frihet att uttrycka det som var viktigt i deras upplevelser, utöver intervjuguidens ramverk. Intervjuguiden testades och utvärderades i en pilotintervju varefter mindre förändringar gjordes. Frågor förtydligades eller togs bort då de ansågs vara överflödiga. Reduceringen mynnade ut i en semistrukturerad intervjuguide med sex innehållande teman: *Spontana tankar om ämnet*, *Kort bakgrundsfakta*, *Minnen av aborten*, *Beslut*, *Socialt stöd* och *Livet idag*. I slutet av intervjun fanns också *Avslutande frågor* där deltagarna tillfrågades om det fanns någonting de vill tillägga för att förstå deras upplevelser, detta för att minimera risken av att information missats. För varje tema tillkom även underfrågor (Bilaga 3).

När datan samlats in påbörjades analysarbetet utifrån Braun och Clarkes (2006) rekommendationer för tematisk analys i sex steg. I det första steget lyssnade studieförfattarna på två slumpmässigt utvalda intervjuer. Spontana tankar på teman och idéer kopplat till studiens syfte skrevs ned för att sedan jämföras och diskuteras av studieförfattarna. Därefter följde det andra steget där intervjuerna återigen lyssnades igenom. Meningsbärande citat och ord kodades på ett systematiskt vis i två kolumner. I en kolumn återgavs ordagranna citat och i den andra redogjordes för kontextuell information såväl som motsägande data. Utsagorna bestod i deltagarnas egna beskrivningar på semantisk nivå utan författarnas egna tolkningar eller kommentarer av innehållets betydelse. I det tredje steget skapades teman utifrån de koder som tagits fram. Författarna undersökte relationen mellan olika koder och diskuterade hur ett tema kunde avgränsas. I det fjärde steget utvärderades hur framkomna teman fungerade i relation till koderna och i relation till studiens syfte och helhet. Intervjuerna lyssnades igenom en tredje gång för att säkerställa att inga teman eller utsagor utelämnats eller missats vid tidigare genomlysningar. I det femte steget kodades resterande fem intervjuer via genomlysning med utgångspunkt i de teman som tagits fram. Temana namngavs och avgränsades i enlighet med studiens syfte och de teman som inte var relevanta togs bort. I det sjätte och sista steget producerades den slutgiltiga rapporten. Resultaten skrevs ut och presenterades genom deltagarnas egna utsagor. Slutligen förankrades resultaten i tidigare forskning utifrån studiens syfte i den slutgiltiga analysen.

Etik

Studien utfördes i linje med de yrkesetiska riktlinjerna för psykologer i Norden (Psykologförbundet, 1998) och i enlighet med Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2013) utifrån samtyckeskravet, informationskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Under arbetsprocessen har författarna fört en kontinuerlig diskussion rörande olika etiska aspekter och vilket ansvar som därmed följt i studiens utförande. För att säkerställa att deltagarnas medverkan baserades på ett informerat samtycke delgavs varje person information om studien (utöver informationsbladet) vid två tillfällen: En gång vid telefonavstämning för inklusionskriterier samt en gång vid intervjutillfället. Samtycke inhämtades muntligt såväl som skriftligt (Bilaga 2). Då studien baseras på människors upplevelser menar Polkinghorne (2005) att det är viktigt för deltagare såväl som för läsare att studiens tillvägagångssätt och syfte är transparent. Deltagarna gavs information om studiens syfte, dess metod samt att informationen som samlades in skulle bearbetas konfidentiellt och handhas avidentifierat. Då fick de även information om att deras deltagande var frivilligt och att de, utan att ange orsak, kunde avbryta eller dra tillbaka sitt deltagande.

Inför intervjuerna diskuterades möjligheten att deltagarna kunde bli känslomässigt påverkade. Om ett sådant tillfälle skulle uppstå bestämdes att den som intervjuades skulle upprepa att det var frivilligt att fortsätta berätta och att personen när som helst kunde avbryta. Att bli känslomässigt påverkad bedömdes dock som något naturligt och oskadligt för personen, då det oundvikligen kan vara betungande att berätta om svåra upplevelser. I slutet av varje intervju tillfrågades deltagarna om hur de upplevt intervjusituationen. Deltagarna uppmanades att kontakta författarna om de hade fler frågor rörande sin medverkan. I samråd med handledaren bestämdes att om något oväntat skulle uppstå, såsom om personen blev märkbart känslös eller uttryckte en fara för sitt eller andras liv, så skulle intervjuledaren avsätta en stund på slutet att berätta om vart personen kunde vända sig för stöd och hjälp.

Enligt Kvale och Brinkmann (2014) kan en intervjusituation ibland föranleda att den som blir intervjuad delar med sig av personligt innehåll som denne vid ett senare tillfälle kan ångra. Med detta i åtanke informerades deltagarna om att de hade möjlighet att dra tillbaka utsagor under intervjun såväl som i efteråt. Deltagarna erbjöds även ta del av de utsagor som författarna valt att ta ha med, för att garantera att deltagarnas anonymitet vidhölls. Inför publicering av studien kontaktades därför de deltagare som önskat detta via mejl/sms och erbjöds att över telefon ta ställning till om citaten skulle användas eller om detaljer skulle modifieras. En deltagare önskade detta och drog tillbaka delar av ett citat. Resterande deltagare godkände materialet som det var.

För att säkra deltagarnas anonymitet oidentifierades alla handlingar i form av texter från information som på olika sätt kunde härledas till personen i fråga. Fakta såsom namn, platser, yrken togs bort eller fingerades i texten. Initialt tillskrevs männen en slumpmässigt vald siffra som kodnyckel. Siffran kom sedan att ersättas med ett fingerat namn för att göra presentationen av resultat mer levande för den som läser. De inspelade intervjuerna sparades på två lösenordsskyddade datorer som enbart författarna hade tillgång till.

Resultat

Under den tematiska analysen framkom åtta teman. För att öka läsbarheten har mindre justeringar gjorts i några citat utan att utsagornas innehåll har förändrats. Männen delades fortlöpande i texten in i tre kategorier: "Ett fåtal" innebär två deltagare, "några" innebär tre till fem deltagare och "majoriteten" innefattar alla deltagare utom en.

Tabell 1 – Information om deltagarna

Deltagare	Inställning till aborten/ aborterna	(Antal aborter) Ålder vid abort	Tid sedan abort	I en relation idag
Karl	positiv	(1) 23	3 år	nej
Mikael	positiv	(1) 29	1 mån	ja
Åke	negativ	(1) < 30	< 5 år	nej
Erik	positiv	(1) 22	25-30 år	nej
Axel	negativ	(3) 25/30/34	21-30 år	nej
Sam	negativ	(1) 40	4 år	nej
Daniel	positiv	(2) 19/20	5-6 år	nej

**Sju män deltog i studien vilka presenteras i vänsterspalten under "Deltagare". Huruvida männen önskade eller inte önskade genomföra en abort/aborterna uttrycktes i termer av att de hade en "positiv" eller en "negativ" inställning till aborten/aborterna och går att utläsa under "Inställning till abort/aborterna". Antalet erfarna aborter samt ålder vid tidpunkten för genomförandet presenteras under "(Antal aborter) Ålder vid abort". "Tid sedan abort" presenterar hur långt innan utförd intervju som deltagaren erfarit aborten/aborterna. Under "I en relation idag" utläses huruvida männen är i en relation med kvinnan/kvinnorna vid intervjutillfället eller inte.*

Kvinnans beslut

Majoriteten av deltagarna skildrade hur kvinnans rättigheter samt skillnaden i den fysiska upplevelsen bidragit till att de intog en avvaktande hållning i beslutsfattandet. I vilken utsträckning och på vilket sätt skiljde dock männen åt. Karl beskrev processen som flera beslut än ett och funderade över hur han skulle förhålla sig:

Jag brottades mycket med hur mycket plats jag får ta i allt det här, och något som jag funderade mycket på fram och tillbaka. Hur rättvist är det med alla de här besluten, hur stort ansvar har jag - hur stort ansvar har jag inte? Hur mycket ska jag vara där som stöttande, hur mycket ska jag vara där och bara ta hand om mig själv? Så att jag har nog fortfarande kvar många av de tankarna.

Oavsett vad deltagarna själva tyckte stöttade samtliga män kvinnans beslut och lät det egna tyckandet bli sekundärt och ibland anpassat efter vad partnern uttryckt. Funderingarna över partnerns beslut och vad beslutet baserades på tycktes även ha väckt en mängd frågor som inte alltid blev besvarade. Medan några deltagare pratade om aborten som ett resultat av en livssituation där en graviditet inte passade just då, framkom andra funderingar hos Åke, Axel och Sam. I dessa fall gjorde kvinnan abort mot mannens vilja och förklaringarna, (att beslutet var grundat i att den rådande livssituationen inte lämpade sig för ett barn eller att de

var för unga), upplevdes otillräckliga och männen vände då istället förklaringen inåt. Sam undrade ”Är det mig det är fel på?” och Åke beskrev något liknande:

Om hon närmar sig trettio, hur många år har hon kvar på sig att få barn? Om hon inte vill ha barn nu, kommer hon vilja ha det sen? Skulle hon vara magiskt redo om ett år? Ska vi få barn ett år efter aborten? Är det rätt? Är hon inte helt nöjd med mig? Sådana frågor, massvis hade jag.

Huruvida männen varit delaktiga i beslutet varierade. Mikael upplevde att han i hög utsträckning haft möjlighet att dela med sig av egna funderingar och vara involverad i diskussionen kring beslutet, även om relationen var ny. Han beskriver hur det ”gick åt båda håll”: Han både ”tog den rollen” för att göra sig själv delaktig samt blev accepterad i den. Axel hade en annan upplevelse där han beskrev hur ”samhällets röst” om kvinnans lagliga rätt varit mycket stark och att han helt och hållet överlät beslutet till kvinnan i alla tre aborter han erfarit, trots sin då livslånga dröm att bli pappa. Att dela med sig av vad han egentligen kände och ville beskrevs vara nästintill omöjligt, även när de kvinnor han levt med efterfrågat hans åsikt. För honom blev det viktigt att göra så som han ”lärt sig” och vara den ”duktiga” och ”älskvärda” pojkvännen. Axel berättar:

Jag minns att hon frågade mig, men då körde jag på det som jag har lärt mig att man skulle säga, då att ”det är ett beslut som du får ta”, även om jag kände att ”äh, för fan, behåll det!”

Många män avstod från att dela med sig av sina spontana känslor och tyckanden innan kvinnan själv gett uttryck för sina. Åke som initialt delade med sig om vad han tyckte ändrade sig snabbt efter att flickvännen uttryckt det motsatta för att ”inte göra det värre för någon”. Avvägningen mellan att stödja kvinnan i beslutsfattandet och att dela med sig av sina åsikter beskrevs emellertid av vissa som problematiskt. I ett fall där Sam önskade att fullborda graviditeten och kvinnan hade svårt att bestämma sig samtidigt som hon under perioden mådde väldigt dåligt, försökte han stödja sin partner i måendet såväl som beslutsfattandet. Sam berättar att det var en svår balansgång mellan att ”låta henne ta det lite lugnt” och ”inte pusha” eller ”pådyvla henne mina uppfattningar”. Sam var mån om att värna om sin partners mående, men fick höra i efterhand att kvinnan ångrat aborten och hur hon i retrospekt önskat att han ”tagit tag i henne” mer.

Jag tror att jag bara någonstans ville att hon skulle må bra. Så det var både det, och att jag ville ha barnet. Det blev en maktlöshet för mig som kille i allt detta, jag har ju ing-

en, jag är ju inte beslutförd, jag kan inte säga vad jag tycker. Och jag sa det till henne också ”jag vet ju vad jag vill, jag vill att vi ska ha det här barnet, men det är ju du som bestämmer”.

Den maktlöshet som nämndes av Sam återkom i majoriteten av utsagorna. För en del handlade maktlösheten om frånvaron av rättigheter och för andra om det problematiska i att beslutet gick eller kunde ändras till att gå emot vad de själva önskade. En deltagare beskrev maktlöshet över att inte kunna stödja sin partner då han fått veta att hon var gravid, men inte hur hon kände inför det. Många män gav uttryck för att maktlösheten över beslutet handlade om en osäkerhet inför framtiden där möjligheten att påverka låg utanför dem själva. Majoriteten av deltagarna önskade sig vara delaktiga i beslutet. Karl uttryckte sig såhär:

Det här skulle potentiellt kunna förändra hela mitt liv, det var ju något jättestort, något jag absolut inte hade planerat. Så det var nog en rädsla för att allt skulle förändras väldigt fort...

En annan deltagare, Mikael, delgav sina funderingar på framtiden och att eventuellt inte få en till chans:

Hur kommer jag känna om jag inte får barn i framtiden och valde att göra abort nu? Det var ganska mycket tankar. Man är ju oviss om framtiden, samtidigt som man, eller jag tänkte, jag kan inte tänka om utan mer behövde tänka vad vill jag nu? Jag försökte iallafall komma tillbaka till nuet. Men det var maktlöshet på något sätt, för att hon kan ju styra själv om hon vill.

I två fall där beslutsfattandet drog ut på tiden, eller i ett fall när aborten inte kunde genomföras förrän 10 dagar senare beskrevs situationen bli ytterligare en påfrestning för männen där känslan av maktlöshet förstärktes.

Ansvar

Samtliga deltagare nämnde hur de på ett eller annat sätt velat ta ansvar för situationen. Vad som inbegrips i ”ansvar” varierade. Ansvar berördes som något viktigt, där det både beskrivs utifrån vilket ansvar som tagits, det ansvar som borde tagits samt det ansvar som kan ha undgått männen då de inte varit den havande parten. Ansvar uttrycktes explicit såväl som implicit. För några handlade ansvar om att stödja kvinnan i beslutet. En deltagare, Axel, pratade generellt om att ”har du varit med om att göra någon gravid får du fan ta ansvar för det!” medan en annan deltagare, Karl, funderade över ”hur stort ansvar har jag, hur stort ansvar har jag inte?” kopplat mer specifikt till delaktighet i beslutsfattande såväl som att stödja sin partner i hennes mående. Några män talade om ansvar utifrån konsekvenserna av att ha oskyddat

sex/slarvat med preventivmedel. Daniel beskriver hur “akten att ha oskyddat sex” berört dem båda och skulle potentiellt kunna leda till att behöva “stå sitt kast” även om utfallet inte skulle bli så som han önskat. Åke, som velat bli pappa, pratade om ansvar som en vilja av att inte vara oansvarig och behovet av att “stå upp för mina misstag”:

En av anledningarna till att jag var okej med att inte köra med preventivmedel var väl nån tanke på att om vi skulle bli gravida så fine, men sen när det visade sig att det inte var så, jag vet inte, jag känner mig lite oansvarig. Och det vill jag inte vara.

Daniel beskrev ansvar utifrån ett ekonomiskt perspektiv, där han vid den första aborten varit skeptisk till att dela på kostnader som hade att göra med sin partners reproduktiva hälsa. Denna inställning förändrades dock och ett självklart sätt att ta ansvar blev att bistå finansiellt. Några män beskrev sig ha undgått ett visst mått av ansvarstagande, bland annat då flickvännerna i ett tidigt skede beslutat om aborten och på egen hand tagit kontakt med Kvinnokliniken för tidsbokning. Karl beskrev hur han initialt känt sig tacksam gentemot sin partner som tagit ansvaret, men att han också varit medveten om det praktiska han undsluppit. Daniel berättade hur sjukvårdspersonal bemött paret olika, där han undgått bli den som blivit bemött på ett otrevligt sätt: ”De var rent av otrevliga, på sjukhuset. Och min flickvän fick ta all skit. Jag satt ju bredvid och är 50 % av orsaken, men jag kom ju undan. Allt som sades var riktat mot henne.”

Daniel beskrev även hur han brustit i att stödja sin flickvän vid första såväl som vid andra tillfället för abort och att han behövt stå för sina handlingar istället för att rättfärdiga dem.

Jag tycker att det är frustrerande när folk ska rättfärdiga sig själva fastän de uppenbarligen har gjort fel. Och jag gjorde fel, och de bästa jag kan göra är att be om ursäkt. Eller be om förlåtelse. Det vore dumt att få det att se ut som att jag gjorde allting rätt, för att jag gjorde ju det mesta fel. I kontexten för vårt förhållande iallafall. I andras förhållande kan det ju se annorlunda ut.

I ett annat fall, när det fortfarande var oklart huruvida kvinnan ville avbryta graviditeten eller ej, kom ansvar att handla om ett delat föräldraskap. För Sam var det självklart att ansvaret för ett barn tillsammans skulle delas, medan kvinnan tvärtom uttryckte tvivel om att kunna hantera ett föräldraskap på egen hand.

Känslor som uppstått

Ett genomgående tema i deltagarnas berättelser berör hur aborten inte var en händelse som gick dem förbi obemärkt, utan något som hade väckt blandade känslor inom såväl som

mellan deltagarna. Erik beskrev att “även om det är kvinnan som får genomlida det fysiska ingreppet vet jag nu av egen erfarenhet att mentalt så händer det någonting i mig som man också”. Majoriteten av deltagarna uttryckte tankar om hur kvinnans upplevelse påverkades genom att vara den havande och som påverkas rent fysiskt och inte bara psykiskt. Skillnaderna i upplevelsen gjorde att några män uppfattade att aborten nog varit jobbigare för kvinnan och att detta medfört en sorts distans i att inte kunna relatera fullt ut till vad partnern upplevde. Mikael beskrev:

Jag tror jag kände, eller att jag helt enkelt inte kan känna hur det känns. Hon kan bara förklara hur hon känner, dels biologiskt och dels emotionellt. Och jag kan bara lyssna på det, inte riktigt relatera eller förstå fullt ut.

Majoriteten av deltagarna beskrev hur tiden innan aborten inkluderade känslor av maktlöshet. Känslor efter att aborten utförts beskrevs emellertid både med positiva och negativa ordalag. De som inte önskat att bli fäder vid tidpunkten beskrev både en lättnad över att inte bli föräldrar just då, samt känslor av skuld över att ha oskyddat sex och sorg över att ett potentiellt liv avslutats. Känslan av lättnad återkom även i hur Sam beskrev aborten, men för honom handlade lättnaden framförallt om att “det värsta” nu var över och att han från den stunden inte längre kunde påverka beslutet. För en del kom skuldkänslorna inifrån, medan andra upplevde att skuldkänslorna kom utifrån. En deltagare beskrev att majoriteten av den information som fanns om abort belyste “att det är absolut fel med abort, oavsett vilken vecka” och en annan deltagare menade att sjukvårdspersonalen haft ett fördömande bemötande. Några män, oavsett inställning till beslutet om abort, uttryckte även sorg över “det förlorade barnet” där en del återgav hur de ibland, flera år efter aborten, tänkt på vem barnet hade kunnat vara idag. För Erik hade reaktionen varit fördröjd. För honom infann sig en påtaglig sorg och sedan en saknad först två år senare. Han beskriver att “Det var som om någon tände lampan i mig. Pang! Jag kunde ha varit pappa!”.

Både Axel och Sam, som tvärtemot sina partners ville behålla barnet, beskrev aborterna som något traumatiskt. Sam beskrev både hur måendet pendlade, där känslor av meningslöshet och likgiltighet följde perioden efter aborten. Axel berättade att han efter tre upprepade aborter med olika kvinnor övervägde att ta sitt liv. För honom blev aborterna en bekräftelse på att han inte dög och att “det fanns ingen som ville ha barn med en sådan som mig”, vilket sargade en redan skör självkänsla:

Efter den tredje gången var jag så fruktansvärt knäckt och ledsen så då stack jag utomlands. Det var någon slags flykt, jag var helt färdig. Då var jag beredd att ta livet av

mig. Det blev bara för mycket för mig. (...) Självrespekten, egenvärdet och självbilden som jag då jobbat upp lite – det var som ett slag i ansiktet: ”ner i skiten med dig igen, ditt svin!”

Åke, som inte heller ville att hans partner skulle göra abort, beskrev förvåning över att inte ha reagerat starkare och undrade om hans känslor varit adekvata i sammanhanget:

Jag är liksom sur på mig själv över att jag inte är sur på mig själv. (...) Jag vill ha barn, jag vill inte ha abort - jag har gjort abort. Det var en besvikelse och jag kände mig uppgiven litegranna, men inte så pass mycket som jag hade kunnat. Det har jag lite, ja klandrat mig själv för.

Vilka känslor som uppstått hos deltagarna och på vilket sätt deras egna känslor fick utrymme skiljde sig åt. Ett återkommande tema som berörde samtliga mäns utsagor var hur de i viss mån undanhöll de egna känslorna som ett sätt att stödja sin partner i vad denne genomgick. Undanhållandet gjordes både inför och efter aborten/aborterna. Axel beskrev hur han varit ledsen men inte ville skuldbelägga sin partner och därmed dolt sin ledsamhet. Vid tillfället för aborten berättade Karl följande:

Jag visade utåt att jag var ledsen, men inte alls i den fulla utsträckning, för att jag nog kände att jag var tvungen att hålla i henne och kände ett ansvar över att ta hand om henne, vilket jag ville göra. (...) Och den balansen är svår. För hon har ju det värre, men jag har det också jobbigt. Och hur man då löser det, vilka andra sätt finns det? Var mitt sätt det bästa eller kan man mer dela på det känslomässiga utrymmet? Jag tycker att det är svårt.

Sam beskrev hur han slets mellan två känslolägen vid dagen för aborten där hans ageranden varit dubbelbottnade:

Vi hade en sms-växling där jag slets otroligt mycket mellan ”sluta! Gör det inte!” och samtidigt säga ”jag tänker på dig”. Ena sekunden var det hat jag kände, och nästa sekund liksom ”jag hoppas att det går bra”. Till slut kunde jag inte bara skriva mer för jag visste inte vad jag skulle skriva.

Några män uppgav att det var tufft att se sin partner lida fysiskt såväl som psykiskt. Daniel berättade att även om aborten inte väckt jobbiga känslor hos honom personligen upplevde han hur ”känslor smittade” och att hans flickväns mående påverkade honom negativt.

Hade hon gjort abort och inte känt något alls kring det hade jag nog inte brytt mig. Eller så skulle jag inte tyckt att det var jobbigt alls. Men nu tyckte hon att det var jättejobbigt. Och jag fick verkligen förstå av henne hur jävla jobbigt det var.

Upplevelsen av stöd

Ett tema som berördes i samtliga intervjuer var erfarenheten av stöd kring aborten. Det stöd som nämndes var från familjemedlemmar, vänner, litteraturer och vården. Deltagarna gjorde skildringar av sina aborterfarenheter i vilka dessa stödområden var både närvarande och icke-närvarande. Det skildrades både positiva och negativa utfall kopplade till att stöd fanns eller inte. Några av deltagarna hade en upplevelse av att det inte fanns något stöd att få, varken från sjukvården eller närstående. Ett fåtal av dessa deltagare lämnades med ett behov av att få stöd som de inte fick. Axel:

”Men jag då?” Där fanns liksom ingenting för mig (...) Faktum är att jag hade behövt hjälp. Både första och andra gången. Men det fanns liksom inte (...) Det förstår jag, att det hade varit jävligt bra för mig att ha någon att snacka med.

Några deltagare upplevde inget behov av stöd vid aborttillfället men uttrycker att det nog trots allt hade varit fördelaktigt, antingen i form av att prata med någon eller i form av mer information. Sam beskrev hur han inte funderat över de egna behoven i stunden, men att han ”med facit i handen” hade gynnats av hjälp och input utifrån. Samtliga män var angelägna om att finnas till som ett stöd för kvinnan, antingen som en önskan, prioritering eller som en otillräcklighet. I de fall där männen agerat stöd åt kvinnan så uttrycktes detta som en viktig del i abortprocessen. Ett fåtal män uttryckte en bristande kunskap kring hur de skulle agera och Mikael efterfrågade mer stöd och information kring hur han skulle stödja kvinnan:

Det fanns ingen information om hur jag som man borde göra. Jag förstår att det är individuellt, men kanske generellt: ”vad kan jag göra? Stötta, ja, men hur? Hur kommer hon att känna? Vad behöver hon?” Jag tycker att det fanns lite information om det (...) Det var inte självklart hur jag skulle vara med och stötta utifrån den informationen man fick genom vården. Jag försökte googla lite innan, men det stod liksom ingens att mannen kunde få vara med och stötta.

Det framkom en delad uppfattning om att män inte skulle uppsöka stöd utan istället klara sig själva och agera stödjande gentemot kvinnan. Axel beskrev hur han hade resonerat under aborttillfället:

Jag var tvungen att göra så som man skulle göra enligt tradition: bara stötta (..) ”En bra karl reder sig själv” och ”man är en kärring om man ber om hjälp”. Det hade jag med mig i bagaget. Det gjorde också att jag kanske inte sökte hjälp, för det skulle man inte. Man skulle klara av sånt.

Samtliga deltagare berättade om sin abort/sina aborter för en eller flera personer i sin närhet. Några upplevde att detta var svårt. Daniel berättade först inte för någon om sin erfarenhet men nämnde det senare för sina föräldrar. Samtliga deltagare förutom en nämnde särskilt sina mödrar. Några deltagare har berättat om aborten för sina mödrar, antingen för att få stöd eller för att informera. Karl ansåg att aborten egentligen inte angick hans mor, men upplevde ändå ett behov av stöd:

Jag känner att jag ju mådde dåligt och ville väl ha stöd, eller känna mig nära någon människa. Och då berättade jag att jag hade börjat röka för henne, för att känna att vårt band var starkare. Jag behövde nog någonting från henne, men jag ville och orkade inte berätta allt för henne. Så jag gav lite, för att få något sorts stöd.

Det fanns en upplevelse av att inga följdfrågor ställs när aborten kommer på tal. Erik förklarade detta med att abort är ett känsligt ämne: ”Få frågor. Folk frågar inte om det. Man berättar lite om det liksom, inga frågor... Jag vet inte om folk tycker det är känsligt. Det är ju ett laddat ämne fortfarande, abort.” Ett par deltagare skildrade hur samtalsämnet kring deras aborter har skapat dålig stämning hos åhörare. Denna upplevda olust hos åhörare bidrog till att Karl inte talar om sin upplevelse lika lättsamt idag:

Jag minns hur det blev väldigt tyst och att folk nog tyckte att det var väldigt jobbigt att jag hade sagt det. Och då förstod jag att folk kunde ha svårt att förhålla sig till det eftersom det är något som är jobbigt och folk inte vet hur de ska ta i det ... När det inte kom någon respons kände jag nog att jag blev ledsen över det. Att de reagerade så konstigt. Jag vet inte riktigt varför, men jag tänkte ”varför tog jag upp det där?” baserat på hur de reagerade. Och den händelsen har nog förändrat lite i hur jag vågar vara öppen med det i andra sammanhang.

Samtalet kring den erfarna aborten upplevdes annorlunda i konversationer med andra män än med kvinnor, enligt några deltagare. Daniel tänkte att detta kunde ha att göra med att män inte ”ska” vara lika känslamma. Ett fåtal deltagare tänkte att det berodde på att män inte, i samma utsträckning som kvinnor, upplever aborten som sin ensak och Mikael uttryckte:

Jag frågade mina manliga vänner om abort, men det vart liksom mer konstigt för dem att få frågan kändes det som. Om jag ställde frågan blev det som en annan stämning än om jag frågade en kvinna. Det var som, ”det rör inte mig lika mycket”, ”varför frågar du mig?” och då kan det vara lite svårare att ta upp det med män i framtiden.

Några män efterfrågade mer information om det manliga perspektivet då de upplevde att det inte fanns någon tillhanda, varken inom litterära områden eller inom vårdenheter.

Dessa deltagare sökte information i diverse forum såsom artiklar, podcaster, google och böcker men uppgav att de enbart fann information om kvinnans upplevelse. I motsats till en upplevd brist på information, stöd och behov av stöd uttryckte några deltagare även en nöjsamhet kring stödet från föräldrar, vänner, litteratur och/eller vården. Erik beskrev att stödet från vännerna kan ha förhindrat att ytterligare, professionell hjälp behövdes:

Jag upplever att det fanns en stark vilja av att lyssna, stötta och trösta (...) Jag kände att jag fick det stöd jag behövde. Jag har ju inte, senare heller, känt att jag skulle behövt prata mer om det eller prata med någon professionellt om det eller så. Det har jag inte. Så jag tror att det där blev väldigt bra (...) Jag behövde få lätta på mig och prata om hur det känns.

Kommunikationen med partnern

Ett återkommande tema var kommunikationen med den kvinnliga partnern. Vad deltagarna pratade om och hur mycket de pratade varierade mellan deltagarna. Mikael upplevde att kommunikationen var genomgående god medan majoriteten upplevde att den någon gång under abortprocessen varit bristfällig. Erik skildrade hur kommunikationen med kvinnan inte existerade utöver att hon berättade om graviditeten och sitt beslut att utföra en abort strax innan utförandet.

Ibland upplevde männen att kommunikationen kring känslor och attityder skedde mellan raderna. Erik berättade hur hans före detta flickvän poängterat att ”det inte var en individ, det var ett embryo” vilket fick honom att tro att aborten varit jobbigare för henne än vad han initialt trott. Åke däremot fick motsatt uppfattning då han nämnt aborten i ett senare skede och fick till svar ’ja just det’, “som om hon hade glömt bort det”. Detta fick Åke att tro att aborten inte haft en lika negativ inverkan rent tankemässigt på henne som för honom.

I majoriteten av de fall där det samtalades kring aborten upplevdes att kommunikationen stundtals var bristfällig och i några fall uppstod missförstånd från båda parter. En kvinna uttryckte i efterhand att hon var missnöjd med mannens hanterande av aborten. Sam berättar:

Jag var ganska positiv liksom, som hon i efterhand upplevde som att jag tog allting som en klackspark. Det var ganska tufft att få höra det i efterhand. Så var det inte alls för mig... För mig var det självklart att vi skulle lösa det här, liksom. Mitt sätt att säga det på var som att jag inte brydde mig, upplevde hon då. Det var ju en total, en klar, tydlig brist på kommunikation, helt klart. Från oss båda egentligen.

Karl upplevde att det blev lättare att prata om både aborten och tankar kring det efter att det gått en tid:

För mig tror jag att sättet vi pratade om aborten förändrades. Jag kunde nog prata mer om min ledsamhet efter en tid och vara mer öppen med det. Nu i efterhand känns det som att det första halvåret pratade vi nästan ingenting om det, eller i alla fall väldigt sällan (...) Och sen kanske efter ett halvår/nio månader, kunde vi prata om en faktisk vilja av att ha barn och då pratade vi mer öppet om att vi hade gjort abort och vad som hade hänt om vi behållit det.

Ett annat samtalsämne som alla deltagare nämnde var huruvida de förmedlat eller inte förmedlat sina önskningskopplat till graviditeternas utfall. Tre av sju deltagare önskade fullbordade graviditeter istället för aborter. Ett fåtal av dessa män förmedlade sin vilja initialt men stöttade därefter kvinnan i hennes beslut. Axel uttryckte aldrig sin önskan om att behålla barnet i något av hans tre erfarna aborter. Att ha pratat med någon kring det han faktiskt kände uttrycker han hade varit fördelaktigt:

Jag tror att det hade varit bra för mig, både att ha någon att prata med för att få stöd men kanske kunna säga till den människan att ”Fan jag vill ha barn”, alltså för att kunna gå vidare och släppa det, för det är ju alldeles uppenbart att det har påverkat mig för jag kommer ju ihåg det som igår, 30 år efter...

De övriga fyra deltagarna delade kvinnans beslut och hälften av dessa förmedlade sina åsikter kring beslutet. Den andra hälften gjorde inte det. Erik fick inte reda på aborten förrän två timmar före genomförandet och därmed uttrycktes aldrig mannens vilja. Han tolkade det som att hon inte ville prata om aborten: “Det kändes som att hon i samtalen gjorde klart för mig att det här var något som vi inte skulle prata om”.

Det framkom att en stor del av kommunikationen innebar att agera stödjande gentemot kvinnan. Ett fåtal upplevde en otillräcklighet i den stödjande kommunikationen och att deras stöd missförstods. Daniel berättade:

Efteråt pratade vi om det och jag fick be om ursäkt och sa: ”Jag tycker det känns jävligt jobbigt att du inte tyckte att jag var något stöd alls. Jag hade verkligen tänkt att jag inte ville att det skulle bli som förra gången. Jag ville vara där och stötta dig och ställa rätt frågor, så blev det bara tvärt om...” Min tolkning är att jag var för på.

Några män beskrev även en bristande kommunikation från kvinnans håll, där Sam uttryckte att han borde försökt få ut mer explicita behov ifrån henne: “Jag borde varit mer på henne om vad hon behövde, men jag vet i alla fall att jag frågade henne vad hon behövde, och hon kunde inte förmedla det till mig”. En annan deltagare, Daniel, uttryckte “ibland var det

som om hon bara tyckte att jag skulle veta hur jag skulle bete mig”, där han själv uppgav sig inte veta, och kände sig handfallen.

Ett fåtal deltagare skildrade hur aborten påverkade parets sätt att kommunicera med varandra och Mikael beskrev också att han aktivt försökt vara mer öppen kring sina tankar och känslor.

Hur relationen påverkats

Relationerna till kvinnan skildrades på olika vis i samtliga intervjuer. I några utsagor uppgavs hur aborterna kommit att påverka relationen mellan männen och kvinnorna. I några fall beskrevs hur aborten/aborterna hade haft en negativ inverkan på relationen och i andra fall ansågs aborten/aborterna ha utvecklat paret. Samtliga deltagare förutom en var vid intervjuens tidpunkt inte längre i relationer med dessa kvinnor.

I några fall hade aborten en direkt eller indirekt påverkan på uppbrottet. Axel beskrev hur hans partner anklagat honom för att han gjort henne gravid och att det blev en självklar anledning till deras uppbrott. Ett fåtal andra män beskrev hur aborten inte direkt var anledningen till uppbrottet men att den indirekt förde förhållandet mot ett avslut. Åke berättade om hans övertygelse kring att de fortfarande varit i en relation idag om de behållt barnet. Daniel skildrade hur aborten hade stor påverkan på relationen och hur den fortlöpande återkom i form av bråk: ”Det påverkade oss väldigt mycket. Det var inte så bra under den tiden heller. Även om vi pratade om det så låg det kvar. Den situationen återkom i bråk efteråt.”

Av ett fåtal deltagare skildrades hur aborterna hade en utvecklande effekt på relationen. I dessa fall inträffade aborten tidigt i deras förhållande och männen upplevde att aborten snabbt tog relationerna till nya nivåer. Karl berättade:

Vi har reflekterat tillsammans över hur vår relation plötsligt hoppade över en massa steg, för vi hade ju plötsligt doppat tån i det här att bilda familj-tankarna. Så det här gjorde nog att vår relation blev mycket seriösare mycket fortare då barntankar kom in väldigt tidigt för oss.

Mikael, som vid intervjusituationen är tillsammans med sin partner, gav uttryck för hur aborten skett utan några större komplikationer och att denna ”kris”, som de upplevt en månad in i förhållandet, fört dem närmare varandra. Den goda kommunikationen dem emellan menas ha varit en bidragande faktor.

Det är en erfarenhet som jag inte velat ha ogjort liksom, för vi har kommit närmare varandra. Och vi har varit tvungna att prata om det. Och vi har förstått att det går att prata om, och då blir det lättare med annat också.

För att en relation skulle kunna fortsätta skildrade ett fåtal deltagare hur de agerade utifrån kvinnans vilja om att genomföra aborten, istället för att riskera att mista kvinnan genom att motsätta sig den. I ett sådant fall där Sam inte delade kvinnans beslut skildrades hur han tänjde på sina egna gränser för att förhållandet skulle kunna fortlöpa, men att det idag finns en viss ånger kring detta:

”Du gjorde rätt”, sa jag till henne. Det var ju ett sätt att trösta henne på, men det är också sådana saker som jag ångrar. Jag känner att i vissa samtal så gick jag över gränsen för vad som är okej för mig själv. Det var ju inte så jag kände. Jag gjorde ju det av omtänksamhet, jag kunde ju inte säga ”Du gjorde fel!”. Om jag hade varit arg eller bitter på henne, då hade ju vi inte haft nån chans, och då hade det kunnat sluta i ovänskap och allt möjligt (...) Det gör också ont i mig att jag inte lyckades uttrycka att jag fortfarande ville någonting helt annat. ”Du gjorde något annat”... Men vi kan ändå se om vi kan få det här att funka.

Karl uppgav att aborten väckt en vilja att bli pappa och hur det i sin tur lett till fortsatta funderingar kring deras duglighet som partners och potentiella föräldrar:

Där väcktes många tankar om att vi skulle bilda familj tillsammans och en vilja av att faktiskt vilja skaffa barn, vilket jag inte hade funderat på så mycket innan. Och det gjorde att jag funderade på hur jag skulle vara som pappa i den här relationen och hur hon skulle vara som mamman till mina barn. Var det tillräckligt bra för att kunna bilda familj?

Livsdrömmar och förhoppningar

Genomgående i samtliga intervjuer beskrevs livsdrömmar och förhoppningar kring olika aspekter av deltagarnas liv. En sådan livsdröm var förhoppningen om att någon gång bli förälder, något som några deltagare skildrade. Ett fåtal deltagare uttryckte att förhoppningen om ett föräldraskap gått itu i samband med aborten. Axel, som hade erfart tre aborter mot sin vilja men inte uttryckt sin åsikt, började förneka sin önskan om att bli pappa:

Jag började gå hos en psykoterapeut för några år sedan. Så frågade hen mig om barn och jag sa: ”Nej men jag har kommit till den punkten där jag accepterat... Det blir inte så, i mitt liv. Jag har ett väldigt bra liv ändå”. Jag var inte ens ärlig mot terapeuten för det gnagde liksom inom mig att jag ville ha barn. Så jag sa att jag hade accepterat att det inte blir så.

Drömmen om ett föräldraskap har sett olika ut vid olika tillfällen i ett fåtal deltagares liv. Daniel uttryckte att han vid tidpunkten för aborterna aldrig ville bli pappa utan prioriterade att hinna leva färdigt livet, men att han idag har den önskan. Karl beskrev hur drömmen om ett faderskap kom som ett resultat av aborten: ”Det väcktes många tankar om att vi skulle

bilda familj tillsammans och den händelsen väckte en vilja av att faktiskt skaffa barn, något jag inte hade funderat så mycket på.”

Alla män förutom en befann sig i en relation med kvinnan vid aborttillfällena och i några fall skildrades tankar kring framtiden med just henne. Sam uttryckte förhoppningar om relationen. Denna önskan, parallellt med en generell dröm om ett faderskap, ledde till att aborten blev som ett trauma för honom:

En dröm om att skaffa barn och en dröm om att få vara med henne liksom, från att ha gått från ”Ja men nu kommer det här funka! Nu kommer den här drömmen förverkligas” till att det blir som ett trauma...

Det framkom också funderingar och fantasier kring det ofödda fostret. Det skildrades både mer generella tankar om ett barn som inte blev och mer specifika funderingar som berörde fostrets utveckling. Ett fåtal deltagare redogjorde för fantasier kring hur gammalt ett eventuellt barn hade varit idag. Sam skildrade hur han följde fostrets utveckling under graviditeten innan aborten och hur detta utvecklade en relation till fostret:

Veckorna gick... Jag började kolla på en sån här app där man kan följa fostrets utveckling och då blir man ju ganska... Man började bygga upp en relation till det här, även om hon och jag inte pratade om det (...) Det är ju en så otrolig sak, att det är ett liv som växer liksom. 12 veckor, då har ju det här fostret fingrar och öron liksom, ögon och fötter... Ser ju ut som en människa liksom.

Liknande funderingar och fantasier närvarande i mannens medvetande ett tag efter aborterna hos några deltagare. Några skildrade att det än idag existerade funderingar kring hur det hade blivit om en abort inte genomförts. En deltagare uttryckte att sådana tankar ännu kan vara mycket plågsamma: “Jag har drömt om den här personen som jag till och med såg framför mig... När jag går in riktigt djupt i de tankarna så blir det oerhört plågsamt alltså.” Ett fåtal skildrar en saknad och sorg. Erik beskrev en stark kärlek till en person som han aldrig kommer att få träffa och hur detta varit mycket betungande, men att den skalats ner till en glädje i att individen finns inom honom:

Idag är det en känsla av saknad och sorg över någon som jag aldrig får träffa men det är inte den här starka, som det var då under en kort period efter aborten, nästan aggressiva frustrationen. Den typen av känslor har slipats bort (...) Idag, nu blir jag nästan lite rörd, men även om det finns en saknad och sorg så är det som att den här individen finns hos mig ändå och det finns någon slags glädje i att den finns i mig, men givetvis då en sorg i att jag inte får träffa den samtidigt.

Vidare skildrade Erik hur han senare i livet erfarit ett missfall och att kärleken till det fostret inte är detsamma som till fostret som aborterades. Sorgen över missfallet "ersattes med lyckan" över framtida barn som kom kort efter aborten. En sådan korrektiv erfarenhet skildrades även av Axel, som uttryckte att framtida barn blev som en revansch för utförda aborter:

Det var liksom en slags revansch för mig själv, att "ja men jag duger som pappa!" (...) Det är säkert jättestort för alla, men för mig kändes det över-jävla stort. Med tanke på att det hade varit som det hade varit, "Ja men här är faktiskt någon som vill ha barn med mig" från att ha känt att "klart ingen vill det". Min syn av mig själv förändrades.

Påverkan idag

Samtliga deltagare skildrade hur aborten har påverkat dem på ett och annat sätt. Utsagorna beskrevs både som en stor och betydelsefull händelse i livet, där Erik uppgav hur aborten på sätt och vis format vem han var idag. Erfarenheterna skildrades också olika. I ett fall innebar aborten påfrestningar under dess utförande och i andra fall likställdes aborten som ett livslångt trauma, med sömnlösa nätter över det som varit och hade kunnat bli. Sam:

Mina dagar är ljusa och bra men mina nätter är inte så bra faktiskt... Det här kan sätta igång på kvällarna. Det är någonting med mörkret och natten... Då är det inte bara denna historien utan då kan åldersnoja också tillkomma och gamla relationer: "Varför gjorde jag inte så istället?" Allt läggs på, och sen är natten bara en enda avgrundsdjup mark (...) Jag har tänkt så, fram tills nu egentligen: "Jag kommer aldrig bli av med det här, det är ett livslångt trauma. Ska jag behöva sova dåligt varje natt resten av livet och alltid ha det här?"

Några män som upplevt aborten som stressfylld beskrev att den är någonting som än idag ibland gör sig påmind. Erik, som erfor aborten för 25-30 år sedan uttrycker att den ännu inte är "uppklarad": "Jag ramlar fortfarande ner i det här djupa hålet." Deltagarnas utsagor skiljde sig åt kring upplevelsen av abortens utfall. Ett fåtal deltagare skildrade en ånger. Åke önskade att de aldrig blivit gravida från första början och en Sam önskade att en relation aldrig ens skulle ha inletts: "Det är inte så mycket jag ångrar egentligen från den här tiden, förutom att vi aldrig ens borde börjat träffas". Han uttryckte att aborten "inte förde något gott med sig". I motsats till detta beskriver några deltagare hur deras erfarenheter kring aborten lett till någonting gott eller bidragit till lärdom. Ett fåtal uttryckte att de därmed inte vill vara utan erfarenheten. Mikael, som hade träffat kvinnan i två månader innan aborten, uttryckte att

den förde dem närmre varandra vilket förelåg känslan av att inte vilja ha aborten ogjord. Erik deltog i intervjun 25-30 år efter utförd abort och uttryckte att den påverkat hans liv:

Trots att jag någonstans tycker att abort är ett misslyckande och fel, så mitt i alltihopa så skulle jag inte vilja vara utan det här. Det har ju påverkat mig i livet, det vet jag. Kanske någon slags ödmjukhet i livet... Därav är jag tacksam. Det har ändå gett mig något så när jag har mognat som människa så har jag kunnat använda det på något slags positivt sätt.

Det skildrades också andra lärdomar av aborten. Karl uttryckte att han idag besitter en ökad förståelse för hur påfrestande en abort kan vara, inte minst för kvinnan. En annan deltagare, Daniel, uttryckte att han har fått en förändrad syn på ansvar avseende preventivmedel och delaktighet och menar att dessa frågor även berör mannen. Emellertid uttrycker han dock att han ännu kan ha svårt att leva i enlighet med denna nya insikt. Axel uttryckte att han önskar se en förändring:

Jag skulle vilja se en förändring i samhället vad gäller mannens roll i en abort. Såklart ska kvinnan ha allt sitt stöd, men det borde mannen också få: "Ja, nu har du gjort henne gravid, så nu ska vi prata. Vi ska inte bara släppa dig utan vi ska prata och vi har avsatt en timme för att sedermera kunna erbjuda dig mer hjälp".

Samtliga uttrycker alltså att aborten påverkade dem och ett fåtal menar att den kommer fortsätta att göra det i resten av deras liv. Erik: "Jag inser att det här har varit en intressant, känslomässig resa som har pågått i 27 år. Jag är inte förvånad om den kommer pågå så länge jag andas".

Sam skildrade hur det idag kan smärta när andra berättar om sin barnlycka, men att han ändå måste vara hoppfull vad gäller att någon gång själv få erfara få bli pappa.

Det är ju inte för sent ändå. Det blev inte med henne, men... Det är ju någonting som jag tänker på. Jag måste få vara med om det, tänker jag helt enkelt. Det är för jobbigt annars... Det skulle vara väldigt jobbigt att ha med sig den här upplevelsen och bli gammal och sen veta att det tog slut på det här sättet. Det är ganska plågsamt att tänka så. Man får försöka hoppas att man träffar någon, att det blir bra ändå liksom.

Diskussion

Resultatdiskussion

Utifrån resultaten framträder en mångsidig bild av mäns upplevelser av abort där historierna både skildrar gemensamma drag och personspecifika utsagor. Ett par områden som varit särskilt tongivande i deltagarnas berättelser har berört den emotionella påverkan och deras upplevda anpassning och stöd av partners önskan och behov. Följaktligen fram-

kommer mäns funderingar kring sin unika roll i sammanhanget med egna känslor, viljor och behov. Nedan presenteras tre övergripande teman: *emotionell påverkan, maktlöshet och stödjande rolltagning*.

Emotionell påverkan. Resultaten visar att män upplever abort som emotionellt påfrestande där motstridiga känslor såsom lättnad, sorg, skuld, maktlöshet och mognad kan förekomma. Resultaten indikerar även att känslorna kan kvarstå upp till 30 år efter abortens utförande. Känslornas spännvidd såväl som intensitet skiljer sig åt mellan deltagarna där någon deltagare upplever att aborten i sig inte var besvärande, men att det varit svårt att se sin partner genomgå aborten. Likt den förståelse som Kero och Lalos (2000) framför antyder studiens resultat att motstridiga känslor inte behöver vara problematiska utan kan vara en naturlig följd av frågans komplexitet. Det framkommer dock att ett fåtal män upplever aborten som traumatisk där en av deltagarna efter upprepade aborter med olika kvinnor övervägt att ta sitt liv. Resultaten indikerar, liksom fynd av Coyle och Rue (2010), att det finns män som mår mycket dåligt i samband med en abort och hur dessa sällan uppmärksammas i kontakt med vården då de inte är patienter i sammanhanget. Martin och Doka (2009) problematiserar hur män i abortsammanhang riskerar att lida på två sätt: i tysthet och icke-validerat. Mäns sorg kan förstås genom ”disenfranchised grief”: en sorg som inte kan erkännas öppet, sörjas publikt eller bli socialt stöttat. En vidare komplikation är att män tenderar att sörja mer instrumentellt - i ensamhet och kognitivt, vilket leder till att samhället får svårare att upptäcka och bekräfta dem (Martin & Doka, 2009, refererat i Coyle & Rue, 2010; Reich & Brindis, 2008).

Denna studies resultat visar även på både positiva och negativa aspekter av att dela med sig av sina upplevelser till partner såväl som utomstående. De flesta uttrycker ett behov av att prata eller dela med sig av sina erfarenheter.

Maktlöshet utifrån Locus of Control. I enlighet med tidigare studier framkommer att deltagarna upplever känslor av maktlöshet i relation till aborten (Gordon & Kilpatrick, 1977; Halldén & Christensson, 2010; Poggenpoel & Myburgh, 2002). På grund av mannens juridiska position i förhållande till abortens beslut finns ett visst mått av maktlöshet inbyggt för att stärka kvinnans rätt till sin egen kropp. Resultaten visar dock hur maktlösheten även speglar andra dimensioner i deltagarnas liv. Mäns osäkerhet inför framtiden framkommer särskilt, där farhågor likväl livsdrömmar spelar in. Utifrån studier som belyser psykologiska faktorer hos kvinnor som korrelerar med negativa psykologiska reaktioner som följt efter utförd abort, är det intressant att beakta hur en del av dessa kan återfinnas i mäns upplevelser. Förutom brist på stöd nämns även extern locus of control och låg self-efficacy för coping

(Cozzarelli et al., 1993; Major et al., 1990). Utifrån Rotters (1966) begrepp locus of control går det att tänka sig att det finns skillnader i hur deltagarna i studien upplever att de kan påverka sin situation genom sina handlingar. Samtidigt som den juridiska kontexten avspeglar en verklighet där beslutet ligger utanför männens egna kontroll, skildrar utsagorna hur männen i varierad grad upplever sig vara och kunna vara delaktiga; Både gällande att delge vad de tycker, men även att förmedla hur de mår och vad de känner. Skillnaden i hur deltagarna förväntar sig konsekvenser av sina handlingar antingen som aktiva eller passiva, kan förklara huruvida de upplever att kontrollen ligger inom eller utom den egna påverkan. Med utgång i studier som funnit positiva korrelationer mellan generell locus of control och välmående kan de deltagare som upplevt sig kunna påverka sin situation på olika sätt, antingen genom att bli mer eller göra sig mer delaktig, även varit mer nöjda än de som upplevt att deras öden helt styrts av någon annan (Wang et al., 2010). Studiens resultat visar på skillnader i hur deltagarna mår och i hur de förmedlar det till sin partner. En del tog en aktiv roll i att diskutera aborten trots att båda var eniga om beslutet, medan andra deltagare, som inte höll med, höll alla sina tankar för sig själva. Att dela jobbiga känslor beskrivs vara svårt. Det går att fråga sig om prediktiva variabler som underlättar vid emotionell hantering av abort hos kvinnor även gäller för män. Bland annat går det att tänka sig att Cozzarellis (1993) fynd, hur kvinnors upplevelse av personlig kontroll samt self-efficacy påverkar deras upplevelse av aborten, även går att applicera på män. Huruvida män upplever sig vara förberedda och informerade rent känslomässigt och praktiskt i förhållande till en abort menar Coyle och Rue (2015) samt Halldén och Christensson (2010) kan vara hjälpsamt i att minska känslor av hjälplöshet.

Stödjande rolltagning utifrån KaSam. Utifrån Antonovskys (1993) begrepp KaSam går det att tänka sig att deltagarna upplever aborten olika utifrån deras upplevelser av begripplighet, hanterbarhet och meningsfullhet, vilka tillsammans utgör en god grund för en persons välmående. I resultaten framkommer att rollen som ”stödjande” var tydlig, men vad det innebär att vara stödjande och samtidigt ha egna funderingar och känslor gör upplevelsen desto svårare, vilket liknar fynd i tidigare forskning (Halldén & Christensson, 2010; Holmberg & Wahlberg, 2000). Resultaten skildrar mäns svårigheter att uppnå en känsla av sammanhang i en abortsituation, då mäns roll sällan uppmärksammas eller diskuteras.

Känslan av hanterbarhet kan, i likhet med begreppet LoC, upplevas minska i samband med att beslut förläggs utanför oss (Antonovsky, 1993), något som är ett faktum för deltagarna då beslutet om abort är kvinnans. I vilken utsträckning män är delaktiga i beslutet, praktiskt och/eller emotionellt, för både kvinnans och sina egna behov, kan variera utifrån hur de uppfattar sig få eller borde vara delaktiga. Tidigare forskning visar att mäns delaktig-

het/närvaro kan ha en positiv inverkan på både mannens och kvinnans upplevelse (Altshuler et al., 2016; Kero et al., 2010). Resultatens skildring av ett odefinierat involverande kan också förstås genom fynd av Coyle och Rue (2015) vilka fann att män idag tillskrivs en mer aktiv roll i familjelivet än vad de gjorde förut. Män förväntas inta en mer ansvarstagande roll inom dessa ramar, men det finns inga normerande förhållningssätt eller andra män att identifiera sig med kring hur de faktiskt ska göra. Följaktligen kan detta bli ett problem för män i en abortsituation.

Det är inte tydligt för männen hur de ska gå tillväga när behov av stöd fanns. Att få stöd av andra är ingen självklarhet och några beskriver det som en svårighet. Studiens resultat visar att män både efterfrågar stöd själva, men även stöd i hur de kan stödja sin partner. Tidigare forskning har funnit gynnsamma faktorer i att dela med sig av sin abortupplevelse (Kero et al., 2010) vilket kan tänkas öka känslan av hanterbarhet.

Utifrån Antonovskys (1993) teori om meningsfullhet som en del av KaSam går det att tänka att mannens uppfyllande av en funktion eller roll är en central del för känslan av sammanhang i abortsituationen. En sådan roll som män intar är den stödjande, vilket emellertid kan ske på bekostnad av att deras egna viljor/måenden/känslor utesluts ur processen och att personliga gränser passeras. Det blir tydligare när beslutet inte är i enlighet med mannens önskan. Coyle och Rue (2010) menar att det då kan bero på en oro att om egna besvikelser och önskningar uttrycks, så riskerar männen att förlora rollen som den stödjande parten. Utifrån teorin om att finna mening går det att tänka sig hur det blir en stor förlust. Resultaten i studien visar också på en rädsla över att förlora kvinnan, vilket bidrar till att uttryck för sina önskningar om faderskap uteblir. Resultaten visar på hur relationerna tog slut och att några män lämnas med en oro kring och önskan om ett faderskap som inte blivit av. Sammantaget kan detta tänkas försvåra meningsskapandet, under såväl som efter abortutförandet.

Antonovskys (1993) teori om sammanhang utgörs också av komponenten begriplighet och resultaten skildrar hur denna ökade när kommunikationen var fungerande. Många frågor lämnas utan svar när den upplevs vara bristfällig. Mannens roll tydliggörs när delgivandet av behov av önskningar är ömsesidigt, emellertid lyser kommunikationen ibland med sin frånvaro. Utifrån teorin om KaSam kan det tänkas att männen då försökte göra aborten begriplig på andra sätt. Resultaten belyser hur några män har funderingar över sin partners ageranden och motiv, vilket skapar utrymme för självkländer. Tidigare forskning visar att män som erfarit en abort ibland upplever ett minskat självförtroende och en förändrad självbild, vilket är i likhet med några av deltagarnas skildringar i denna studie (Coyle & Rue, 2015). Följaktligen bidrar obesvarade frågor till ett mer avvaktande rolltagande, vilket ibland

misstas som obryddhet istället för omtänksamhet. Hämningar i kommunikationen får en negativ påverkan på relationen då behov inte uttrycks.

Utifrån teorin om att känslan av sammanhang bygger på hanterbarhet, begriplighet och meningsfullhet går det att tänka sig hur män i en abortsituation upplever varierande svårigheter i uppfyllandet av dessa komponenter. Rollen som man i en abortprocess är inte tydlig och resultaten skildrar hur männen intar en stödjande position, främst av omtanke, men också då det är det enda självklara. Emellertid uppstår nya svårigheter, då den stödjande rollen saknar tydliga avgränsningar och riktlinjer. Upplevelsen av en odefinierad roll hos deltagarna speglar dagens forskningsläge där mäns erfarenheter av en abort är ett relativt utforskat område (Halldén & Christensson, 2010; Holmberg & Wahlberg, 2000). Det kan tänkas att ageranden styrs av en försiktighet och en återhållsamhet som påverkar parets kommunikation negativt och i sin tur både mannens och kvinnans upplevelse och känsla av KaSam. I likhet med flera studier nämner ett flertal deltagare en förhoppning om ett utökat stöd och ansvar från samhällets håll (Kero et al., 2010; Naziri, 2007).

Slutsats

Abort är en komplex upplevelse. Hur aborten upplevs hänger samman med frågor som berör etik och moral, hur relationen ser ut vid tidpunkten, hur kommunikationen mellan paret ser ut och vilka förhoppningar som finns om framtiden. Studiens resultat skildrar hur en abort har en emotionell påverkan på män under såväl som efter dess utförande och att känslorna ibland upplevs som motstridiga. För en del män är abort en traumatisk upplevelse. Känslan av maktlöshet tenderar att positionera männen i en situation där de upplever varierande grader av kontroll över abortens utfall såväl som över deras framtid. Beslutet är och bör förbli kvinnans, men att inkludera och involvera mannen i en abortprocess kan vara fördelaktigt för båda parter. Studiens resultat belyser hur ett involverande främst tar formen av en stödjande karaktär, där oklarheter kring vilka rättigheter som finns för männen gällande känslouttryck och delgivning av tankar och åsikter som berör aborten och relationens framtid. Att prata om aborten kan upplevas som svår, både med partner men även med utomstående personer, men antas ha en positiv effekt. En högre grad av upplevelse av kontroll och inklusion i abortprocessen kan ha en positiv effekt på mäns mående.

Utifrån studiens resultat går det att tänka att genom att uppmärksamma mäns involvering, genom information utifrån och genom kommunikation inom paret, kan rollen bli tydligare. Detta kan tänkas ha goda effekter på deras upplevda LoC och self-efficacy kring abort och vidare ha en positiv inverkan på den totala upplevelsen. Det går också att tänka sig att

samtliga komponenter i Antonovskys begrepp KaSam då ökar, vilket i sin tur främjar välmåendet hos dessa personer.

Inga liknande studier och resultat har tidigare analyserats utifrån ett psykologiskt ramverk med begreppen Locus of Control, self-efficacy och KaSam. Studien bidrar med att öka förståelsen för vilka behov män kan ha i samband med abort. Som psykolog kan det vara värdefullt att ha förståelse för detta i individual- och parterapi. Författarna hoppas att studien kan bidra till att fler män kan identifiera sig med andra män och att de blir bekräftade i sina upplevelser och rolltagningar. Författarna önskar även att ämnet blir mer pratbart.

Metoddiskussion

Metodval. Utifrån studiens syfte, att undersöka mäns upplevelser av abort genom att undersöka känslor, tankar och ageranden, bedömdes en kvalitativ ansats vara bäst lämpad. Kvale och Brinkmann (2014) beskriver att kvalitativa studier ämnar till att med ord förmedla ett visst områdes mångfald genom att belysa såväl variationer som motsägelser i deltagarnas upplevelser. I föreliggande studie yttrar sig detta bland annat genom att olika känslor framträder hos deltagarna, men att de samtidigt tillskrivs varierande betydelser utifrån deltagarnas kontext.

Då tematisk analys har kritiserats för att inte erhålla tydliga riktlinjer utgick studien från Braun och Clarkes (2006) rekommendationer för tematisk analys i sex steg. Detta för att göra olika studiers förfaranden mer likartade och jämförbara. Ett avsteg gjordes från metoden då intervjuerna inte först transkriberades och sedan analyserades, utan lyssnades igenom först och kodades utifrån teman framtagna ur två slumpmässigt valda intervjuer. Denna avvägning ansågs vara nödvändig för att hålla sig så nära intervjumaterialet så länge som möjligt, innan utsagor skrevs ner, för att inte låta viktig information reduceras eller gå förlorad. Resultaten kan bli mindre jämförbara med andra studier och ha påverkats av detta beslut och därmed går proceduren att ifrågasätta.

För att få tillgång till deltagarnas upplevelser utfördes semistrukturerade intervjuer (Willig, 2013). Författarna hade fler intressenter än deltagare i studien och hade kunnat genomföra fler intervjuer och fått ett större underlag. En blandning av telefonintervjuer och personliga möten diskuterades men valdes bort baserat på en önskan om så lika intervjusituationer som möjligt. Personliga möten bedömdes dessutom öka tillgången av kontextuella faktorer så som mimik, kroppsspråk och innebörd av pauser, något som inte anses vara möjligt genom telefonintervjuer och som är avgörande i en intervjusituation för vilka frågor som följer. Nätbaserade enkäter med fritextsvar diskuteras också som en potentiell metod, med behållningen att inkludera fler deltagare till studien på ett tillgängligt sätt (Willig, 2013). Emel-

lertid utslöts även detta tillvägagångssätt, med samma motivering som för telefonintervjuer, då författarna menade att viktig kontextuell information riskerades att gå förlorad. Fördelarna med en nätenkät skulle kunna innebära är att deltagarna inte besvarade frågor utifrån social önskvärdhet, då anonymiteten skulle vara fullständig. Dock uppstår andra nackdelar, genom att inte kunna ställa följdfrågor och få så vis erhålla mer fylliga beskrivningar.

Studiens tillförlitlighet. Enligt Morrow (2005) och Willig (2013) bör kvalitativa studier bedömas med avstamp i den vetenskapsteoretiska positionering som studien har sin grund i. Det är nämligen dessa antaganden som styr vilka frågor som forskningen avser att besvara, men även vilka kunskapsanspråk som kan göras. För att bedöma om en kvalitativ studie håller god kvalitet finns dock ett par allmänna principer, oavsett paradigm (Willig, 2013; Dalen, 2015).

Enligt Dalen (2015) stärks kvalitativa studier av en genomgående och tydlig transparens gällande forskarens roll och hans förförståelse, tolkningar och studiens genomförande. Willig (2013) benämner detta som "reflexivitet" där forskaren reflekterar över sin roll och påverkan i processen så att den som läser kan kritiskt bedöma tillvägagångssätt samt vilka analyser som görs. Både postpositivismen och konstruktionismen uppmanar till en reflexiv hållning, då båda positioner menar att det är omöjligt att inta en forskarroll som ett blankt papper utan någon som helst förförståelse (Pontoretto, 2005). Ett sätt att komma runt forskarens subjektivitet är att synliggöra den. Morrows (2005) beskriver hur forskaren, genom "bracketing", bör uppdaga sina egna antaganden och försöker sätta dem åt sidan så att de inte påverkar studiens resultat. Utifrån denna information har självreflektion genomförts från början till slut, enskilt och i samtal med varandra, i vilka studieförfattarna funderat över hur egna antaganden kan påverka processen och materialet. Författarna eftersträvar transparens genom att redovisa intervjuguide, analyssteg och exemplifiera resultat med hjälp av deltagarnas citat. Trots intention av reflexivitet och bracketing är det ändå troligt att studien färgas av författarnas förförståelse. Till exempel går det att tänka sig att val av teori påverkas av att vara psykologstudenter samt att ämnesval är ett resultat av samtida medial uppmärksamhet. Att studien är gjord av två personer går dock att se som en styrka då det möjliggör det Langemar (2008) kallar bedömartrianglering. Genom att föra kontinuerliga diskussioner kring studiens utförande, och på olika håll betrakta och analysera data med olika infallsvinklar, minimeras risken för att ogrundade tolkningar görs.

Ett annat sätt att stärka kvalitativa studier enligt Dalen (2015) är att forskaren får fylliga och relevanta berättelser genom deltagarna. Trots en viss begränsning vad gäller tidigare erfarenhet av att hålla semistrukturerade intervjuer kan det faktum att båda författare är psy-

kologstudenter med goda förkunskaper i samtalsmetodik kompenserat för detta då öppna frågor och följsamhet i samtal är centrala beståndsdelar i terapeutiska möten. Även om studiens intervjuguide är baserad på forskarnas intressen utifrån en tidslinje och en första litteratursökning på området används öppna frågor för att på förhand inte styra innehållet genom att anta att en abort är en positiv/negativ upplevelse. Liknande diskussioner fördes även kring val av teori, där utsagorna kunde rymmas oavsett om erfarenheten varit positiv eller negativ, eller båda delar. En induktiv och explorativ ansats försökte uppnås genom att utarbeta en intervjuguide baserat på intresse snarare än tidigare forskning eller teori. Å ena sidan går det att tänka sig att detta möjliggjorde för att upptäcka nya ouppmärksammade områden, å andra sidan finns en risk att datainsamlingen varit för styrd av författarnas intressen. Intervjuguiden var bred i sin utformning, där kontextuella faktorer såväl som personliga upplevelser ämnades att nå. Emellertid kan djupet av berättelserna ha förlorats på bekostnad av det omfång som studien också sökte.

Enligt Patel och Davidsson (2011) samt Polkinghorne (2005) är intervjuare och intervjuperson båda medskapare i det samtal som förs. Då studien är utförd av två unga kvinnor går det att fråga sig om kön såväl som ålder kan ha färgat samtalet och därmed påverkat vad deltagarna delat med sig av. Fortsättningsvis går det att tänka sig att intervjuerna skiljer sig åt och vidare att de har påverkat resultatet på olika sätt, baserat på det faktum att de utförs av två olika intervjuledare.

Urvalet kan ha påverkats av vilka kriterier som sattes upp för att kunna delta i studien. Morrow (2005) beskriver hur dessa bör matcha studiens syfte och i sin tur målet för informationens djup och bredd. Studieförfattarna valde ett fåtal kriterier för att få in ett brett spektrum av deltagare. Urvalet fick en stor spridning avseende ålder vid tidpunkt för abort, tid sedan aborten utfördes samt geografisk hemvist. På så sätt fick studien också en stor spridning i sina resultat. Närheten i tid till aborten kan ha påverkat deltagarnas förmåga till framplockning av minnen, men då studien ämnade studera abortens/aborternas påverkan på männen även efter utförandet, så sågs denna spridning som främjande i uppfyllandet av studiens breda syfte. Det är också troligt att urvalet påverkats av att de män som valt att delta i studien upplevt att de haft något att berätta och att dessa män nödvändigtvis inte speglar män generellt. Studiens syfte var emellertid inte att generalisera fynd till andra populationer, utan att nå mäns upplevelser av genomförd abort och därmed lämpade sig denna metod för rekrytering. Ytterligare en aspekt gällande urvalet är i vilka nätforum som informationsbladet publicerades. Det är möjligt att det finns större likheter mellan män i feministiska grupper (baserat på deras gemensamma åsikter som kan ha föranlett tillhörigheten i Facebookgruppen), än män som re-

kryterats på annat håll. Detta skulle kunna skilja dem åt gällande deras förståelse och upplevelse av abort.

Morrow (2005) uttrycker att det är viktigt att studieförfattarna intar ett perspektiv där deltagarnas kontextuella faktorer, kulturella såväl som mellanmänskliga, vägs in i arbetet att förstå deltagarnas subjektiva upplevelser. Studieförfattarna har kontinuerligt strävat efter detta perspektiv, vilket går att följa studien igenom där samhällseliga såväl som relationella aspekter följer. Följaktligen menar Morrow (2005) också att deltagarna är experter på sina liv och att man bör undvika att göra för många tolkningar. Att många och långa citat användes i dataanalysen minskar risken för att detta skulle ske.

Även om studier på mäns upplevelser av abort är begränsad där en betydande del utgår från små urval finns ändå en övergripande samstämmighet mellan forskningsresultat, vilket Langemar (2008) menar är en viktig beståndsdel i kvalitativa studier. Emellertid har föreliggande studie utgått från forskning utförd i västerländska kulturer, där kvinnans rätt till att besluta om abort varit densamma som i Sverige. Trots likheter mellan länder finns troligen även kulturella skillnader inom och mellan länder vilka delvis kan förklara skillnader i mäns upplevelser av abort. T.ex. har författarna noterat att inga religiösa funderingar framkommit i föreliggande studie, men att i studier i USA är det desto vanligare.

Etisk reflektion. Studieförfattarna har kontinuerligt fört en diskussion om olika etiska aspekter som berört deltagarnas medverkan. Författarna har utfört studien i enlighet med Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2013) utifrån samtyckeskrevet, informationskrevet, konfidentialitetskrevet och nyttjandekrevet. Samtycke är inhämtat verbalt såväl som skriftligen och deltagarna har vid samtliga kontakttillfällen informerats om att deltagandet är frivilligt och att de när som helst, utan ange orsak, har rätt till att avbryta sin medverkan. Deltagarna är anonymiserade och mindre justeringar är gjorda i valda citat för säkerställa att ingen deltagare kan kännas igen.

Starka berättelser delades under intervjutillfället vilka berör deltagarna. Studien eftersträvar att skydda männen från skada i förhållande till deras medverkan och för att fånga in upplevt lidande tillfrågas deltagarna om sina upplevelser att dela sina erfarenheter. Under intervjuerna framkommer starka berättelser som väcker känslor hos en del av deltagarna där bland annat en deltagare uppger att han i samband med aborter haft suicidala funderingar. Genom vidare kontakt med deltagaren framkommer dock information som kunde utesluta att eventuella åtgärder behövde sättas in. Liknande situationer har bedömts kontextuellt och individuellt med utgång i att inga deltagare skulle få komma till skada som ett resultat av deras

deltagande. Intervjusituationen har också setts som ett sätt för männen att dela med sig av sina upplevelser vilket kan ha främjande effekter.

Deltagandet, från rekrytering till färdigt resultat, har hanterats med största möjliga och respekt för de individer som medverkat. Författarna har strävat efter att redogöra för deltagarnas berättelser och framställa dessa med respekt för att inte bedöma huruvida de hanterat aborten på "rätt" eller "fel" sätt.

Framtida forskning

Frågan om abort är komplex och berör politiska, existentiella, intrapsykiska och relationella aspekter. Framtida studier kan behöva ta hänsyn till denna komplexitet, inte minst då samma känslor kan tillskrivas helt olika meningar beroende på situationen.

Majoriteten av den forskning som bedrivits har gjorts på små urval genom kvalitativ metod. Flera studier är gjorda på unga män trots att den vanligaste gruppen som gör abort (sett till kvinnor) är mellan 20-29 år. Ett överhängande metodologiskt problem i tidigare studier är att de män som studerats själva valt att medverka genom att bli tillfrågade antingen i väntrummet eller genom att få information om studien genom sin partner. Framtida studier bör fokusera på ett bredare urval för att få mer generaliserbara resultat. Det saknas även longitudinella studier på män som erfarit abort.

Till skillnad från forskning på kvinnor så har modererande faktorer på männens abortupplevelser såsom ålder, relationsstatus, utbildningsnivå eller etnicitet inte studerats. Vilka faktorer som kan tänkas mediera mäns upplevelser har inte heller undersökts. Följaktligen hade det varit intressant att undersöka vilka faktorer som underlättar eller försvårar mäns upplevelser samt hantering av abort. Det hade också varit värdefullt att studera om det finns skillnader i upplevelser mellan män i förhållande och män i tillfälliga sexuella relationer.

Referenser

- 1177 Vårdguiden. (2015). Abort. Hämtat 13 april 2018 från 1177 Vårdguiden: <https://www.1177.se/Stockholm/Fakta-och-rad/Behandlingar/Abort/>
- Adler, N. E., David, H. P., Major, B. N., Roth, S. H., Russo, N. F., & Wyatt, G. E. (1992). Psychological factors in abortion: A review. *American Psychologist*, 47(10), 1194-1204. doi:10.1037/0003-066X.47.10.1194
- Altshuler, A. L., Nguyen, B. T., Riley, H. E., Tinsley, M. L., & Tuncalp, Ö. (2016). Male partners' involvement in abortion care: a mixed-methods systematic review. *Perspectives On Sexual & Reproductive Health*, 48(4), 209-219. doi:10.1363/psrh.12000
- Andersson, J. (2018). Jämställda pappor riskerar gå i klassisk kvinnofälla. Hämtat 10 mars 2018 från Lunds universitets Magasin: <https://www.lum.lu.se/jamstallda-pappor-riskerar-ga-i-klassisk-kvinnofalla/>
- Antonovsky, A. (1993). The structure and properties of the sense of coherence scale. *Social Science & Medicine*, 36(6), 725-733. doi:10.1016/0277-9536(93)90033-Z
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215. doi:10.1037/0033-295X.84.2.191
- Biggs, M. A., Upadhyay, U. D., Steinberg, J. R., & Foster, D. G. (2014). Does abortion reduce self-esteem and life satisfaction? *Quality of Life Research*, 23(9), 2505-2513. doi:10.1007/s11136-014-0687-7
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Bron. (u.å.). Hämtat 17 april, 2018, från <https://www.svt.se/bron/>
- Buchanan, M. & Robbins, C. (1990). Early adult psychological consequences for males of adolescent pregnancy and its resolution. *Journal of Youth and Adolescence*, 19(4), 413-424. doi:10.1007/BF01537080
- Coleman, P. K., Reardon, D. C., Strahan, T., & Cogle, J. R. (2005). The psychology of abortion: A review and suggestions for future research. *Psychology & Health*, 20(2), 237. doi:10.1080/0887044042000272921
- Costescu, D. J., & Lamont, J. A. (2013). Understanding the pregnancy decision-making process among couples seeking induced abortion. *Journal of Obstetrics & Gynaecology Canada*, 35(10), 899-904. doi:10.1016/S1701-2163(15)30811-2
- Coyle, C. (2006) Men and Abortion: A Review of Empirical Reports Concerning the Impact of Abortion on Men. *The Internet Journal of Mental Health*, 3(2).

- Coyle, C. T., Coleman, P. K., & Rue, V. M. (2010). Inadequate preabortion counseling and decision conflict as predictors of subsequent relationship difficulties and psychological stress in men and women. *Traumatology*, *16*(1), 16-30. doi:10.1177/1534765609347550
- Coyle, C. T., & Rue, V. M. (2010). Men's experience of elective abortion: A mixed-methods study of loss. *Journal of Pastoral Counseling*, *45*(1), 4-31.
- Coyle, C. T., & Rue, V. M. (2015). Thematic analysis of men's experience with a partner's elective abortion. *Counseling and Values*, *60*(2), 138-150. doi:10.1002/cvj.12010
- Cozzarelli, C. (1993). Personality and self-efficacy as predictors of coping with abortion. *Journal of Personality and Social Psychology*, *65*(6), 1224-1236. doi:10.1037/0022-3514.65.6.1224
- Cozzarelli, C., Karrasch, A., Sumer, N., & Major, B. (1994). The meaning and impact of partner's accompaniment on women's adjustment to abortion. *Journal of Applied Social Psychology*, *24*(22), 2028-2056.
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups utbildning.
- Dixon, P. N., Strano, A. S., & Willingham, W. (1984). Locus of control and decision to abort. *Psychological Reports*, *54*(2), 547-553. doi:10.2466/pr0.1984.54.2.547
- Frid, K. (2018 Januari 30). Splittrat Irland genomgår folkomröstning om abort i maj. SVT. Hämtat från: <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/splittrat-irland-genomgar-folkomrostning-om-abort-i-maj>
- Friedman, C., Greenspan, R., & Mittleman, F. (1974). The decision-making process and the outcome of therapeutic abortion. *American Journal of Psychiatry*, *131*(12), 1332-1337.
- Gordon, R.H. & Kilpatrick, C.A. (1977). A program of group counseling for men who accompany women seeking legal abortion. *Community Mental Health Journal*, *13*(4), 291-295. doi:10.1007/BF01422530
- Halldén, B., & Christensson, K. (2010). Swedish young men's lived experiences of a girlfriend's early induced abortion. *International Journal of Men's Health*, *9*(2): 126-143. doi:10.3149/jmh.0902.126
- Holmberg, L., & Wahlberg, V. (2000). The process of decision-making on abortion: a grounded theory study of young men in Sweden. *Journal of Adolescent Health*, *26*(3), 230-234. doi:10.1016/S1054-139X(99)00011-7
- Kero, A. & Lalos, A. (2000). Ambivalence – a logical response to abortion: A prospective study among women and men. *Journal of Psychosomatic Medicine*, *21*(2), 81-91. doi:10.3109/01674820009075613
- Kero, A., & Lalos, A. (2004). Reactions and reflections in men, 4 and 12 months post-abortion. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, *25*(2), 135-143. doi:10.1080/01674820400000463

- Kero, A., Lalos, A., Högberg, U., & Jacobsson, L. (1999) The male partner involved in legal abortion. *Human Reproduction*, (10), 2669. doi:10.1093/humrep/14.10.2669
- Kero, A., Lalos, A., & Wulff, M. (2010) Home abortion - experiences of male involvement. *European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 15(4), 264-270. doi:10.3109/13625187.2010.485257
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Langemar, P. (2008). *Kvalitativ forskningsmetod i psykologi: att låta en värld öppna sig*. Stockholm: Liber.
- Major, B., & Cozzarelli, C. (1992). Psychosocial predictors of adjustment to abortion. *Journal of Social Issues*, 48(3), 121-142. doi:10.1111/j.1540-4560.1992.tb00900.x
- Major, B., Cozzarelli, C., Sciacchitano, A. M., Cooper, M. L., Testa, M., & Mueller, P. M. (1990). Perceived social support, self-efficacy, and adjustment to abortion. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(3), 186–197. doi:10.1037/0022-3514.59.3.452
- Makenzius, M. (2012). *Unintended pregnancy, abortion and prevention: Women and men's experiences and needs* (Doktorsavhandling). Uppsala Universitet, Institutionen för kvinnor och barns hälsa.
- Morrow, S.L. (2005) Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 250-260. doi:10.1037/0022-0167.52.2.250
- Mårtensson, R. (2018 Mars 23). Polen kan införa hårdare abortlag - stora protester i landet. SVT. Hämtat från: <https://www.svt.se/nyheter/abort>
- Naziri, D. (2007). Man's involvement in the experience of abortion and the dynamics of the couple's relationship: a clinical study. *European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 12(2): 168-174. doi:10.1080/13625180701201178
- Osofsky, J. D., & Osofsky, H. J. (1972). The psychological reaction of patients to legalized abortion. *American Journal of Orthopsychiatry*, 42(1), 48–60. doi:10.1111/j.1939-0025.1972.tb02470.x
- Patel, R., & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Poggenpoel, M., & Myburgh, C.P.H. (2002). The developmental implications of a termination of pregnancy on adolescents with reference to the girl and her partner. *Faculty of Education and Nursing*, 122(4), 731-741.
- Polkinghorne, D. E. (2005). Language and meaning: Data collection in qualitative research. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 137-145. doi:10.1037/0022-0167.52.2.137

- Ponterotto, J. G. (2005). Qualitative research in counseling psychology: A primer on research paradigms and philosophy of science. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 126-136. doi:10.1037/0022-0167.52.2.126
- Psykologförbundet. (1998). Yrkesetiska principer för psykologer i Norden - Antagna av Sveriges Psykologförbunds Kongress 1998. Hämtat 12 januari 2018 från Sveriges Psykologförbund:
<http://www.psykologforbundet.se/globalassets/yrket/yrkesetiska--principer-for-psykologer-i-norden.pdf>
- Psykologiguiden. (u.å.). *Självförmåga*. Hämtat 13 april 2018 från Psykologiguiden:
<https://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon/?Lookup=self-efficacy>
- Reich, J. A. (2008). Not ready to fill his father's shoes: A masculinist discourse of abortion. *Men and Masculinities*, 11(1), 3-21. doi:10.1177/1097184X06291914
- Reich, J. A., & Brindis, C. D. (2006). Conceiving risk and responsibility: A qualitative examination of men's experiences of unintended pregnancy and abortion. *International Journal of Men's Health*, 5(2), 133-152. doi:10.3149/jmh.0502.133
- Riksförbundet för sexuell upplysning. (2018). *1938 - den första abortlagen*. Hämtat 12 april från: <http://www.rfsu.se/sv/Sex-och-politik/Heta-fragor/Ratten-till-abort/abortens-historia/1938/>
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1-28. doi:10.1037/h0092976
- Sharp, E., Richter, J., & Rutherford, A. (2015). 'Um... I'm pregnant.' Young men's attitudes towards their role in abortion decision-making. *Sexuality Research & Social Policy: A Journal of The NSRC*, 12(2), 155-162. doi:10.1007/s13178-014-0166-5
- Shostak, A.B. (1979). Abortion as fatherhood lost: Problems and reforms. *Family Coordinator*, 28(4), 569-574. doi:10.2307/583520
- Shostak, A.B. (1983). Men and abortion: Three neglected ethical aspects. *Humanity and Society*, 7(1), 66-85.
- Shostak, A. & McLouth, G. (1984). *Men and Abortion: Lessons, Losses, and Love*. New York: Praeger.
- Socialstyrelsen. (2017). *Statistik om aborter 2016*. Hämtat 8 januari 2018 från: <http://www.socialstyrelsen.se/statistik/statistikefteramne/aborter>
- Speckhard, A., & Rue, V. (1992). Postabortion syndrome: An emerging public health concern. *Journal of Social Issues*, 48(3), 95-119. doi:10.1111/j.1540-4560.1992.tb00899.x
- Trust, G. (2017 December 27). Hot 100 Chart Moves: Eminem & Ed Sheeran's 'River' Flows in at No. 11. *Billboard*. Hämtad från: <https://www.billboard.com/articles/columns/chart-beat/8078721/eminem-ed-sheeran-river-burl-ives-hot-100-chart-moves>

- Vetenskapsrådet. (2013). Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Hämtat 14 januari 2018 från: <http://www.codex.uu.se/texts/HSFR.pdf>
- Wang, Q., Bowling, N. A., & Eschleman, K. J. (2010). A meta-analytic examination of work and general locus of control. *Journal of Applied Psychology*, 95(4), 761-768.
doi:10.1037/a0017707
- Willig, C. (2013). *Introducing qualitative research in psychology*. Maidenhead: McGraw Hill Education, Open University Press.
- World Health Organisation. (2018). *Worldwide, an estimated 25 million unsafe abortions occur each year*. Hämtat 12 april 2018 från World Health Organisation:
<http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2017/unsafe-abortion-worldwide/en/>

LUNDS
UNIVERSITET

Den manliga upplevelsen av abort

Är du man och är/har varit i en relation där din partner har genomgått en abort?

Vi är två blivande psykologer som går sista terminen på Psykologprogrammet vid Lunds Universitet. Våren 2018 skriver vi vår examensuppsats om mäns upplevelser av abort.

En abort kan väcka blandade känslor. Det är ett ämne som närvarar i det offentliga såväl som i det privata rummet där erfarenheter kan skilja sig åt från person till person. Det manliga perspektivet är fortfarande relativt outforskat och den forskning som finns idag nås oftast genom partnern. Därför är vi intresserade av Din upplevelse. Vi vill veta mer om hur det var för dig att erfara en abort. Vi söker därför Dig, vars partner genomgått en abort innan 18:e graviditetsveckan. För att delta krävs det att både du och din partner var över 18 år vid tidpunkten för aborten.

Din medverkan är frivillig och du har rätt att när som helst avbryta ditt deltagande utan att behöva förklara varför. Du bestämmer själv vad du vill dela med dig av. Vi har tystnadsplikt och allt material kommer att behandlas konfidentiellt. Intervjun sker genom ett möte och planeras att hållas under tidig vår. Uppsatsen handleds av Per Johnsson (per.johnsson@psy.lu.se).

Är du intresserad av att delta, eller har några frågor innan du bestämmer dig – hör gärna av dig!

Christina Pearson
0736169601
intervjuVT18@gmail.com

Amanda Tufvesson Januzi
0708755529
intervjuVT18@gmail.com

Informerat samtycke

Skriftligt informerat samtycke till medverkan i föreliggande intervjustudie, vilken avser att undersöka mäns upplevelser av abort.

Jag har informerats om studiens syfte samt om hur informationen samlas in, bearbetas och handhas. Jag har även informerats om att mitt deltagande är frivilligt och att jag, när jag vill, kan avbryta min medverkan i studien utan att ange orsak. Vidare har jag blivit informerad om vem som står som ansvarig för studiens utförande.

Jag samtycker härmed till att medverka i denna intervjustudie som handlar om mäns upplevelser av abort.

Ort/Datum/År

Namnunderskrift

Namnförtydligande

Forskarens underskrift

Namnförtydligande:

Handledarens namn:

Namnförtydligande

Intervjuguide

Spontana tankar om ämnet

Hur kom du i kontakt med studien?
Vad tänkte du när du hörde om ämnet för studien?
Hur tänkte du kring att delta i studien?

Kort bakgrundsfakta

Ålder? Sysselsättning?
Hur var er relation?
Hur ser den ut idag?
Använde ni preventivmedel vid tidpunkten? FF: Pratade om?
Hade ni pratat om att det kunde inträffa? Beredskap?

Minnen av aborten

Vill du berätta om aborten?
Hur fick du reda på det?
Minns du hur du tänkte? Minns du hur du kände? FF: Andra känslor?
Förändrades känslor och tankarna?
Hur mådde du / din partner? Hur påverkades du av din partners mående?
Upplever du att det fanns några förväntningar på hur du skulle agera? reagera?
Vilket är ditt starkaste minne?
På vilka sätt var du involverad?

Beslut

Vill du berätta mer om beslutet att göra abort.
Vad var skälet till att göra abort?
Var det ett svårt beslut att ta?
Var beslutet bådas att ta? Fanns det någon yttre påverkan?
Vad tänkte du? Vad kände du inför beslutet?
Kvinnan har idag den juridiska rätten: Fanns det utrymme för att uttrycka din åsikt?

Socialt stöd

Upplevde du att du behövde stöd? Fick du det stöd du behövde?
→ Om nej: Vilket stöd hade du velat få? Av vem? Om ja: vem vände du dig till?

Kunde du/ kan du prata med din partner om aborten? FF: Hur? Fritt (T-K-Å)?
→ Om nej: vad tror du hindrade/hindrar dig från att göra det?

Livet idag

Hur mår du idag?
Hur känner du kring aborten idag?

Har livet förändrats sedan aborten? Om ja: På vilket sätt?
Har aborten haft någon på-/inverkan på er relation?
Fanns det något särskilt som underlättade/försvårade processen för dig?

Kan du prata öppet om aborten idag?
Om ja: vilka reaktioner har du fått? Om nej: vad tror du hindrar dig?

Tror du att din upplevelse skiljer sig från din partners upplevelse?
Om ja: på vilket sätt? Om nej: på vilket sätt är de lika?

Avslutande frågor

Hur har det varit för dig att delta i studien? Hur känns det nu?
Finns det någonting som jag inte frågat om, men som du skulle vilja tillägga?

Följdfrågor:

Vad gjorde du då?
Vad kände du då?
Hur reagerade du då?
Hur påverkade det dig?
Minns du hur du tänkte?
Vad fick du för reaktioner då?
Hur kändes det?
Stötte ni på några svårigheter?